

BIBLIOTECA
FVNDATIVNEI
VNIVERSITARE
CAROL I.

Nº Curent 42940 Format

Nº Inventar A. 18981 Anul

Sectia Depozitii Rastul

25774.

ALEXIS V. DRĂCULEA

INTRE VENUS

ȘI

MARTE

— NUVELE —

1922

Inov. A. 18.981

ALEXIS V. DRĂCULEA

INTRE VENUS

ȘI

MARTE

— NUVELE —

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA PROFESIONALĂ, DIM. C. IONESCU

No. 9, STRADA CÂMPINEANU, No. 9

1922

44386

ONTROL 1953

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București
Cota.....42940.....

RC 92 / 09

1956

B.C.U. Bucuresti

C44386

Mănăstirea Snagov, Octombrie 1922.

Drăculeo,

Departa de a ne iubi, manuscrisul tău însă, care mi-a căzut în mână, îmi sugerează o serie de reflecții, pe care nu m'am putut opri, ca să ți le comunic.

Avem o literatură tihnită, potolită, care nu vrea să fie turburată din visul ce și-l țese cu blândețe și cu dragoste, pentru pământul în care s'a născut, pentru lucrurile ce le-a cunoscut și pentru oamenii în mijlocul cărora a văzut întâia oară lumina.

Scrittorul nostru descrie liniștit, cumpătat, ce vede, ce aude, sau ce brodează imaginația lui bogată și ușoară, fără să se lase mânat de patimă, fără să caute conflictul aspru sau aventura extraordinară.

Avem o literatură cuminte, așezată de oameni cum se cade, așa cum e sufletul poporului nostru duios în marea lui majoritate.

Istoria e de față. Românii n'au jost navigatori, n'au fost nici rasă de cuceritori. Și au văzut de necazurile și de nevoile lor, de care au fost copleșiți în toate timpurile. Nici prin instinct și nici

prin firea noastră, mai mult delicată decât robustă, n'am fost niște combativi svâpăiași, ci am avut toate însușirile unor oameni de treabă, blajini, care știu mai ales ce e omenia și cuviința.

De aceea literatura noastră mai veche sau mai nouă, nu poartă pecetea îndrăsnelii, a energiei, a izbucnirilor pasionate, aprige, fiindcă însuși fondul nostru sufletesc e alcătuit din blândețe, din răbdare și din resemnare.

Pentru ce vrei să te îndepărtezi dela această atmosferă, dela această școală, dela această tradiție?

Ce ai să te faci tu cu neastâmpărul tău, cu setea ta de observație nemiloasă și crudă, cu străinii tăi pripășiți de prin toate părțile, cu lumea ta frământată de atâtea dorinți și înclinată către violență?

Eu îți port de grije. Că nu vei fi pe placul tuturor, sunt sigur.

Vechea noastră ceartă s'a stins... Timpul a șters tot ce a fost între Dănulești și Drăculești. Pot să-ți vorbesc mai pe îndelete.

Dar ce gust ți-a venit să scrii? Să stăruești în literatură? Te-ai întrebat sau ai cedat numai impulsunii temperamentului tău? Merită să faci un efort serios în această direcțiune? Iată o chestiune.

A scrie numai pentru câțiva aleși, cred că nu a fost în intenția ta și nu e nici un ideal pentru nimeni. Oricât de interesantă o fi o asemenea manifestare, trebuie să recunoști că nu e complectă, dacă nu reușești să-ți asociezi și societatea în mijlocul căreia trăiești.

Căci ce ai luat dela viață, tot la viață trebuie să se întoarcă... O imagine poetică a vieții e o părțică însăși a existenței. O societate care se recunoaște într'o pagină e un bun etern al ei.

Această lege elementară, crezi că nu e necesară creațiunii poetice? Orice ar spune orgoliul unora, un curent larg de simpatie, o legătură tainică, trebuie să se stabilească între opera de artă și publicul căruia e destinată. Altfel o producțiune ori-câte elemente prețioase ar conține, nu poate înflori. Ea nu-și va găsi niciodată forța, strălucirea și echilibrul când va ști că rămâne veșnic într'o stare de părăsire și de izolare morală. Sprijinul moral și sufletesc este tot așa de esențial creațiunii ca și geniul însuși al artistului.

La noi dintre toate artele, în literatură, publicul de azi are mai puțină încredere. Trebuie să recunoaștem că e o criză... Nădăjduim că e trecătoare

Nu e vorba de stabilit răspunderile acestei situațiuni. E mai interesant de găsit mijlocul eficace de a reacționa. Incercarea ta vine într'un moment neprielnic. In termeni vulgari să-mi fie permis să-ți spun: ai căzut rău!

Vechiul nostru spirit de dușmănie, care a sfâșiat familiile noastre de-a lungul secolelor, mă oprește de-a face vreo apreciere... Văd însă mari greutăți pe capul tău!

E momentul de pornit la acțiunea de cucerire a publicului, și orice încercare sinceră în această privință, dacă adevărul o inspiră, e bine venită...

Situațiunea aceasta e intolerabilă. După o viață așă de bogată în fapte, când atâtea evenimente în război, au pus la încercare puterile neamului nostru, a sosit ceasul ca sufletul lui să se ridice sus, pe culmile senine ale adevăratei arte și ale idealului.

Dar pentru aceasta, manifestările literare trebuie să aibă și ele amploarea unor evenimente nu a unor aparițiuni efemere, al căror ecou să se limiteze la anumite sfere închise ermetice.

Ele trebuie să pue în mișcare straturi cât mai largi, să deștepte curenți de simpatie cât mai puternice, să se cufunde în aspirațiile întregii societăți, ca și acele fenomene ale naturii, a căror existență nu se desăvârșește decât numai în mijlocul spațiului sau al infinitului. Cu o condiție însă, ca emoția adâncă, sinceră, să ilumineze adâncurile ca și vârjurile creațiunii de o scânteiere puternică.

Umanitatea este un exemplar bun și complet. Viața ei este un șir neîntrerupt de emoțiuni. E firesc, ca și în artă -- imaginea prescurtată a vieții, — ea să caute acelaș lucru : emoția.

Pe aceasta să i-o dăm în primul rând. Numai acea emoție însă, care se revarsă asupra sufletelor însetate de florii plăcerii supreme și cunoașterii adevărului etern...

Drăculeo, ce ar zice strămoșii mei, Dănulești, când m'ar vedeà pe mine, scoboritorul lor, scriindu-ți ție astfel, odrasla neamului îndrăcit, de pe urma căruia au suferit atât?

S'au schimbat vremurile dragul meu. Dăneștii

stau de vorbă cu Drăculeștii. Societatea românească să nu se mai uite la literatura națională ca la un copil orfan.

Am remușcări. . Umbra strămoșilor mei mă ceartă. N'am să iscălesc scrisoarea, pentru ca crima să li se pară mai mică. Căci e o crimă, să vezi pe un urmaș al Dănuleștilor, că scrie dela Snagov unui vlăstar al Drăculeștilor, fie el și neautentic.

* * *

ARHIDUCESA

Mă întorceam în țară — eră înainte de război — pentru vreo două săptămâni. La Geneva îmi lăsasem bagajele și prietena, într'o familie de ceasornicari bătrâni și onești. Ce recomandățuni mi-a făcut fata și ce jurăminte nu m'a pus să-i repet, pe capul ei și al meu, că voiu fi cuminte și că nu voiu ridică ochii la altă femeie, în tot timpul acestei absențe !

Luasem loc în «rapidub» Geneva-Viena, într'unul din acele expresuri luxoase, în care nu știi ce să admiri mai întâiu, gustul, confortul sau spiritul inventiv și practic al omului civilizat.

Cabina mea eră o cameră spațioasă, elegant mobilată, căreia nu-i lipsia absolut nimic, nici chiar portretele fine în culori. M'am așezat satisfăcut pe canapea, desfăcându-mi încet mânușa. Imi aruncaî împrejur o privire visătoare, ca un ade-vărat stăpân, instalat în mijlocul proprietăților sale.

La Lausanna sar în sus, să văd cine se urcă în vagonul meu, de oarece până aci eră gol. Eu eram într'un sacou gris, cu o caschetă mică de

voiaj, pe care prietena mea o găseà de un «chic» irezistibil.

Aici trenul se oprește, ușa se deschide și mi se pare că asist la o ceremonie. Un grup important, într'o parte a peronului, compus din mai multe persoane în niște toalete care se remarcă prin fastul și opulența lor, fac cerc împrejurul unei tinere fete, simplu îmbrăcată, pe care însă la față n'o pot vedea bine. Câteva jerbe de flori, knixuri, complimente în dreapta și în stânga, bărbați cu pălăriile în mână, o politețã exagerată, un suris de rigoare la toți, o atmosferă de curte, pe care n'o găseam antipatică de loc și care din potrivă mă interesă mult.

Ușa dela vagon se deschide ușor. Omul de serviciu intră însoțit de un individ, cu o înfățișare atletică. Grav, cu favoriți, preocupat, îmi trage un salut adânc. Am înțeles că e un valet. Amândoi sunt grăbiți. O duzină de valise, «plaiduri», umbrele, sacuri de voiaj, într'o clipă sunt toate la locul lor. Rolul lor e terminat. Individul cu favoriți și redingotă neagră, trecând pe lângă mine, îmi adresează acelaș salut adânc, care mă face să rîd de astădată, chiar în momentul când mă pregăteam să-i răspund.

Imediat iau loc în vagon câteva din persoanele de afară. Cea dintâiu care se suie pe scară, căreia toți se grăbesc să-i dea toate atențiunile, e tânăra din centrul grupului, a cărei figură, tot n'o pot distinge, din cauza unui «canotier» enorm.

Ea ține de lanț un «Polizeihund» de toată frumusețea. Urmează numaidecât o doamnă respectabilă, în vârstă, cu o ținută demnă, mândră. Se vede că trebuie să fie o femeie din lumea mare. A urmat apoi un pastor catolic, simplu și modest, care pe lângă predecesoarea lui, pareă așa de ridicol. Ultima persoană care se urcă, e tot o doamnă, încă tânără, cu un aer șters, de care nu se ocupă nimeni.

În cele din urmă, ușa se închide și pornim. Ce bine! Sunt foarte nerăbdător să știu ce e cu oamenii aceștia. Cine sunt? Au aerul că merg împreună. Nu mă mișc din fotoliul meu. Aștept ca enigma să se deslege singură. Imi aprind havana și privesc afară la panorama încântătoare a lacului de Lemán.

Aș vrea să mă joc cu câinele. Ce animal superb! Ies în culoar și fără să vreau dau cu ochii de pastor. El stă în cabina de alături pe un scauniar în fața lui eră tânăra, al cărei profil îl văd de astă dată foarte bine.

El citeă sau comentă o carte ce aveă în mână și ea ascultă cu o încordare și o seriozitate care contrastă ciudat cu trăsăturile ei, așa de tinere și de fine.

Mă așez pe un tabouret în culoar. Peste câțva timp pastorul iese. În urma lui ușa se închide.

Cu havana în gură și cu o revistă ilustrată în mână, îmi trece vremea.

Nu știu când a trecut o oră. Ușa dela cabină

se deschide și aud răsunând afară un glas simpativ :

— Tomy !

Ridic ochii. Eră ea, într'un alt costum. Ținea de lanț câinele pe care-l mângâia.

O privesc. Nu eră frumoasă. Eră rece ca o statuă. În figura ei nu eră nici viață, nici mișcare. Ființa asta părea cu voluptate să-ți spue : n'am simțit niciodată nimic. Ochii ei erau mari... Păreau doi ochi mari de sticlă, fiși și impasibili, dinaintea cărora trebuie să te înfiori ca și înaintea unui sfinx. Și totuși pleoapele li cădeau greoi... Genele mari i se închideau visător. Avea un tic nervos în jurul gurii. Fața sa albă ca de marmoră, se ilumina subit, ca nuanțele imperceptibile de culori. Infățișarea întreagă eră stranie. Avea ceva pervers și cinic... Fără să vrei, privirea îți rămânea atrasă către această ființă, așa de rară, de excentrică și de artificială... Simțeați în față un amestec de dominațiune, de egoism și de mister.

La început m'am simțit așa de intimidat, încât am voit să mă scol să plec. Stângăcia aceasta n'a rămas neobservată ochiului fin al ei.

Câinele a început să mă miroase. Pasiunea lui a devenit mare dintr'o dată față de mine. Fortând lanțul stăpânei, el se așează deadreptul la picioarele mele. Evident jenat, îmi cer scuze. Ea îmi răspunde chemându-și din nou animalul :

— Tomy !

Tomy habar n'are ; se îndreaptă spre cabina

mea. Intrăm amândoi după dânsul. Fără nici o formalitate, fără nici un cuvânt. Mi s'a părut așa de bizar. Tomy e îndărătnic, nu cedează.

Ridem. Incăpățânarea lui ne apropie și începem conversația.

Mi se păruse așa de excentrică și de artificială, la început și acum aveam o impresie contrară.

Aș fi dorit să mă prezint, văd însă că regulele curtoasiei nu au trecere mare. Mă hotărăsc să fac și eu la fel.

Tocmai lăsasem revista pe masă. Văd că mi-o ia dinainte, fără să-mi spue un cuvânt, fără să-mi ceară voe... O răsfoește. Am tăcut. Ce eră să zic? Cel mai bun lucru ce-am să fac, mă gândesc, e tot să mă prezint. Trebuie să descurc odată afacerea asta. E momentul cel mai potrivit. Ii fac o reverență adâncă, îmi dau un nume rus și vreau să întind mâna.

— Domnișoara Netty. O vieneză bogată — se grăbește să-mi răspundă cu un aer distrat.

Am crezut că rîde de mine. A pus revista pe masă, s'a uitat câtva timp pe fereastră, s'a întors apoi către mine, silabisind:

— Sunt o vieneză.

— Și eu sunt un rus, domnișoară.

Vorbeam nemțește aproximativ. Nu știam ce să cred, ce să spun. Eram iritat, aveam și dificultatea limbei.

Va să zică cu Tomy chestia e terminată. Nu se mai ocupă de el. La urmă, sînt ridicol! Atitu-

dinea ei, are ceva jienitor față de mine. E a unei fete lipsite de creștere. Probabil e din o familie de parveniți, care a moștenit instinctele primei generații. Alt-fel nu-mi explic această ținută necuviincioasă, acest aer disprețuitor, pe care-l afectează în timpul când privește cele două trei tablouri din cabina mea.

— Domnule Rus, aveți în istoria D-stră, o împărăteasă, care prin viața ce a dus-o, nu vă face cinste: Ecaterina a II.

— Da. și D-stră aveți pe Maria Theresa.

— Maria Theresa!

— Da, Maria Theresa.

— O nu vă dau voie... Ecaterina II a avut un amant... pe Orlof.

— Și Maria Theresa mai mulți, Domnișoară.

Deodată o văd că se schimbă la față și cade fără să mai zică un cuvânt, pe canapea. Mă apropui, ea însă mă respinge cu energie:

— Maria Theresa e strămoșa mea. Și nu vă dau voie să vorbiți așa.

— Nu sunteți o Vineză bogată?..

— Sînt Arhiducesă de Austria.

— Fräulein Netty?..

— Sînt Maria Francisca-Clementina de Habsburg, mare ducesă de Toscana, domnule de Orlof.

Și se scoală de astă dată rîzînd:

— Aceasta e adevărul. Maria Theresa nu uități, că a fost o sfîntă. Ea a fost o mamă vir-

tuoasă, o soție credincioasă și o împărăteasă mare.

— Da Domnișoară Netty, îngânai eu din ce în ce mai încurcat.

— Altețe Imperială, Altețe Imperială — aud pe cine-va la ușă. Sînteți aici?

Eră Doamna în vîrstă pe care am văzut-o luând loc în vagon, la plecarea trenului.

— Dămnule de Orlof, să-ți prezint pe Doamna cîrtesă de Claunitz-Wohnau, cea mai bună prietenă a mamei mele și prima damă de onoare. Însoțitoarea mea.

De sigur contesa nu s'a îndoit un moment, că în fața, nu are un vlăstar autentic, al celebrei familii de Orlof.

Eu n'am spus o vorbă. Din ce în ce vedeam că mijloacele îmi lipsesc, nu mai aveam replică și calmul omului de lume, îmi dispăruse cu totul.

Mă conving, din conversația lor, că în adevăr voiajiez în cabină, cu o arhiducesă.

Ieșim pe culuar câte trei; D-na Claunitz-Wohnau se retrage aruncîndu-mi la plecare o privire rece.

Rămînem iar singuri. Curajul îmi reveni pe neașteptate.

— Domnișoară Netty, protestez împotriva situației false, în care m'ați pus față de Doamna Contesă.

— Dămnule de Orlof... de ce vă plîngeți?

— Atîta timp cît veți bine-voi a-mi da acest nume, eu nu vă voi numi de cît D-șoara Netty.

— Sînteți liber s'o faceți.

Mă înțelegeam cu arhiducesa de minune. Eră în definitiv o fată bună, fusesem bănuitor până atunci ca un țăran dela Dunăre.

Mă ia brusc de-o parte: Foarte serioasă îmi pune această întrebare:

— Orlof, ești catolic?

— Nu, ortodox.

— Ah! Păcat!

Ea rămâne un moment gânditoare.

— Mi-ai fi fost mult mai simpatic. Ne-am fi înțeles mult mai bine.

— Regret Altețe Imperială, că supușii Caterinei II au îmbrățișat această credință înapoiată, de acum câte-va veacuri...

— Ascultă Orlof, vino să te prezint prietenului meu, celui mai bun, abatelui Grieg. Lui nu-i pot spune de cât cine ești. El are să-ți dea binecuvântarea. El e așa de bun. Ai grije, ești un ortodox, ai să știi să respecti pe abatele Grieg, un om superior. Îmi promiți?

— Da Altețe.

— Îți mulțumesc scumpul meu.

M'a condus în cabina Pastorului, pe care l'ana găsit citind. El ne-a luat și ne-a așezat, pe fiecare, cum am intrat, unul în dreapta și altul în stânga lui. Eu m'am retras, ceva mai la o parte, după cât-va timp, de oarece am observat că se ivise o mică discuție. Ea părea foarte umilită și foarte abătută. Deodată o văd că izbucnește în lacrimi și cade jos în genunchi în fața lui, re-

petând de mai multe ori în șoaptă, cuvântul, pe care l'am înțeles bine: greco-ortodox.

Am rămas foarte impresionat de acest lucru.

Eră o credincioasă, o catolică ferventă. Ea nu se putea despărți niciun moment de confesorul ei. Tot ceea ce făcea, trebuia să-l puie în cunoștința mai înainte. Am înțeles că fusese vorba de mine tot timpul și că trebuie să se fi luat o deciziune importantă... Situațiunea mea eră pe cît de delicată, pe atît de ciudată. Intre aceste două ființe, mă întrebam într'una, ce rol am, ce însemnam eu aici, ce voiau amândoi dela mine?

Obținusem binecuvântarea. Mi-a fost ușor să mă conving de asta până la urmă. Pastorul m'a sărutat pe frunte. La plecare a fost foarte bun cu mine.

Pe culuar n'am vorbit nimic. Eră de sigur, încă, sub impresia scenii la care asistasem.

— Altele Imperială, pareți obosită...

— O da... Puțin. Dar sînt așa de mulțumită.

Luăm loc amândoi lângă Tomy, care dormea nesupărat, tot acolo unde-l lăsasem.

— Orlof, astă seară te rețiu la masa mea. Vom prânzi amândoi în cabină, alături...

— Altele Imperială, cu ce am meritat această onoare?

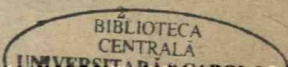
— Onoare? După asta umblăm noi oamenii?

Ne trebuie ceva mai bun, fericirea!...

— N'am îndrăsnit, să mă gândesc, Prințesă...

— Fiindcă nu ești mai deștept... Voim plăcerea.

1386

Totuși părerea, nu mi-o schimb despre D-ta...
Ești un prost de prima calitate.

— Dacă doriți Altețe...

— Ești un spirit pe cât de slab, pe atât de îndolent și mediocru, ca toți orientalii. Asta nu mă supără de loc, ci din potrivă. Mă dispune și mai mult în favoarea D-tale.

— Sinteți prea bună.

Eram la capătul răbdării. Arhiducesa întrecuse măsura. Mă trată ca pe un gură-cască oare-care, de care își râde ca să-i treacă vremea.

— Ce oră ai?

— 7 și 5, îi răspund, roșindu-mă tot la față. Altețe Imperială... Sînt așa de comic? — o întreb cu un aer din ce în ce mai mai nenorocit.

— O, nici n'am văzut până azi un personaj mai ridicol de cât D-ta.

Mi s'a părut că n'am înțeles bine. Am rugat-o să repete. Simțeam că într'adevăr mă prostisem de tot.

— Ce bine îmi trece timpul cu D-ta Orlof. Nu m'am așteptat la asta. Abuzez poate, dar recunoaște, că sunt sinceră.

Nu-i spun nimic. Aștept să văd până unde va merge.

— Ești abrutizat complet azi...

— Eu Altețe?

— Firește, Dumneata... Ai aerul că-te gândești totdeauna la ceva. Și totuși nu gândești nimic. Aproape nu mai simțeam ofensa. Devenisem un

valet, un curtezan supus, fără demnitate și fără amor propriu, care înghite toate epitetele și grațiozitățile unei stăpâne capricioase și crude. Greșala mea e că exagerasem deferența față de dânsa, printr'o atitudine corectă pe care îmi închipuiam că trebuie s'o aprecieze. În realitate ea nu se interesă de asta de loc! — îi eră absolut indiferent ce cred eu — și nu urmărea de cât un scop, să se amuzeze cât mai mult și cât mai bine, pe socoteala mea.

La orele 7 și jumătate precis intră, spre norocul meu, camerista, pentru a primi ordine. Recunosc în ea dama modestă, care intrase cea din urmă în vagon.

— Amalia... îmi servești masa în cabina mea. Anunți pe Doamna Contesă, că sînt obosită și prefer să fiu singură.

— Da Altete.

— Amalia, bagă de seamă, cu cine ai de-a face... D-șoara Netty și D-l de Orlof.

— Da, frumos... înțeleg, Domnișoară.

— Luăm amândoi prânzul. Sînt în compania Domnului de Orlof...

— Da Altete.

Amalia se retrage discret, inclinându-se până la pământ cu o religiozitate de sclavă.

Fix la orele 8 și un sfert sîntem la masă. Eu apar în smocking, ea într'o toaletă elegantă de seară.

— Sîntem niște nebuni — mă întâmpină într'o

frânțuzească ireproșabilă. Rămân surprins, ca și cum aș fi avut, în fața mea, o altă persoană.

— Netty Mahlzeit! — îi răspund, afectând o stăpânire de sine, pe care în realitate n'o aveam.

Incepem să ridem. Eu o tutuesc. Imi iau niște aere de camarad, de vechiu prieten. Acest lucru îi place enorm.

În timpul mesei servește Robert, individul cu favoriți și cu redingota de azi. Acum e în frac și e tot așa de solemn și de grav, ca și în clipa când a pătruns în vagon, cu o grămadă de valize în brațe.

Maria Francisca Clementina eră în intimitate alta; ființa asta eră de nerecunoscut. Nu mai aveă nimic din morga acea nesuferită, care o afectă față de mine la început. Cu cât masa se apropiă spre sfârșit, cu atât deveneă mai comunicativă.

Eram foarte atent. Incepuse să-mi facă unele confidențe, să mă pue în curent cu chestiuni delicate. Le ascultam înmărmurit.

— Acum vreo 4 ani — îmi povesteă — în seara când am împlinit 19 ani, am fugit din Palatul nostru de la Sonnenhöhe, cu marchizul francez de Leroy-Anny. Eră nebun după mine. După 3 luni de ședere împreună, marchizul s'a sinucis, fără să mă aibă. Eră un băiat superb, înalt, cu mustața mică, blondă, cu ochii albaștri și visători... Prieten din copilărie, cu fratele meu, arhiducele Iosef, eu nu l'am iubit de loc... După aceia, au trecut doi ani. Am avut primul meu amant la

Viena, un ofițer ungar, din gardă, baronul V. Legătura noastră a durat două săptămâni. El a dispărut, fără să știu prin ce împrejurare. Nu l-am regretat prea mult, fiindcă era o brută, cu care nu aveam nimic comun. Apoi i-a urmat, un medic din Salzburg, un bărbat distins și rece — un ziarist din Lausanna, un tip care niciodată nu-și tăia unghiile, — în sfârșit un pictor foarte cunoscut din Viena...

— Toți aceștia se mai găsesc azi în viață ?

— Probabil. Să-i văd nu i-ași mai cunoaște. Toți m'au interesat așa de puțin ! Acum sînt logodnica unui principe, din casa de Bavaria. Din ordinul Majestății Sale Impăratului, unirea noastră oficială are loc Duminică...

În urma acestor mărturisiri, am crezut că pot să fiu mai îndrăzneț. Un trecut așa de aventuros, îmi dă dreptul să fiu întreprinzător.

— Scumpa mea Netty, ești foarte nefericită. Nu vrei să fii a mea ?

— Niciodată ! — fu răspunsul ei scurt și tăios ca o lamă de cuțit.

Incidentul acesta a trecut neobservat, nelăsând nici o urmă în spiritele noastre încălzite.

La orele 11 am trecut într'o cabină rezervată.

Ea s'a trântit pe o canapea, cu fața în jos, scuzându-se că are nevoie de câte-vă momente de reculegere și de liniște. După o oră s'a ridicat și m'a luat de mână :

— Orlof, îți mulțumesc că ai stat atîta lângă

mine. Devotamentul tău, e mișcător... Am să-ți dau acum o misiune ingrată. Vino să mă desbraci.

— Da Altețe...

Tremurând lângă ea ca un adolescent, o însoțesc.

Am crezut că e o farsă, că e o glumă. Dar m'am convins că e o realitate.

Am început operația, în care se poate distinge numai o cameristă, cu o îndemânare ce nu mi-o bănuiam. Eră de-o impudicitate revoltătoare, strigătoare la cer... Numai Paulina de Borghese a putut s'o întreacă când a pozat înaintea marelui Canova goală.

— Altețe, nu sunt Eunuc — îi spun cu un suspin înăbușit.

Nici un răspuns. O rog din nou. Nu mă aude.

Desfac butonii, nasturii, care cedează unul după altul... Nici un cuvânt. Nici un gest...

Ridic ochii să văd atunci de ce nu-mi vorbește. În expresia calmă a figurii, în surâsul ei pervers, am înțeles că nu eram de cât un rob, un sclav, în fața căruia putea să-și permită totul și mie nu-mi eră îngăduit nimic: nici o dorință, nici o pasiune care putea răscoli sufletul unui om!

Sarcina mea eră mai mult dulce decât ingrată... În zadar murmuram: eram fericit! I-am trecut cămașa de noapte peste corpul ei alb, divin. Mi-am adus aminte de vechiul obicei când toaleta Reginelor Franței eră la Curte o solemnitate. Damele, de onoare vedeau dimineată în acelaș costum pe stăpânele lor.

— Pentru numele lui Dumnezeu. E prea mult Altete. Ce vrei să faci cu mine ?

— Si-o apuc de mâini, ametit, copleșit de emoție.

— Orlof, ești un nobil sau un om de rând ?

— Si scoate un stilet; mi-l arată, nu mă amenință. Credeam că vrea să se joace cu el... Încerc să i-l iau din mână. Ea mă lovește cu putere. Mă alege cu o tăietură profundă la mână. Sângele curge roșind așternutul. Eu îi cer scuze, fără să mă plâng câtuși de puțin...

Maria Francisca Clementina cinică și cu un sânge rece extraordinar, pareă radioasă de această ispravă.

Ea privește curioasă rana mea, fața mea crispată de durere, fără să încerce să mă ajute sau să-și arate vreun regret.

O văd că intră în așternutul ei, nepăsătoare, ca și cum nu mi-a făcut nici un rău. Apoi mă fixează lung, cu un aer trist, obosit; mă trage lângă dânsa, doritoare, să-mi spue ceva.

— Orlof, nu poți să fii amantul meu. Trebuie să înțelegi lucrul ăsta. Nu e posibil! Ești ortodox, sunt catolică... Zadarnic orice stăruință. Nu folosește la nimic. Credința mea evanghelică se opune. Ea e mai tare decât orișice. Prin ea trăiesc și ea singură mă face azi fericită. Prefer să mor, decât să consimt, m'ai înțeles ?

Ea își deschide pieptul și mi-l arată :

— Lovește-mă, dacă ai putere. Voi muri ca o bună catolică.

— Altete...

— Nu. E zadarnic. Abatele Grieg mi-a permis. Eu însă refuz! Nu voi cedă niciodată. Un greco-ortodox amantul meu! O, e îngrozitor! Nu vreau să mă gândesc. Nu-mi cere acest lucru. Nu-l pot face! Orlof, te rog pentru ultima oară: Respectă-mi credința strămoșilor mei. E tot ceea ce îți cere un suflet de catolică, care vrea să nu cadă... care vrea să-și facă datoria până la capăt.

Ea își acoperă fața cu mâinele și isbucnește într'un plâns atroce, convulsiv.

Suferea. Se vedeă de colo. Ființa asta care m'a toturat și m'a umilit până atunci, îi venise și ei acum rândul... Eram mulțumit. M'am retras fără să zic o vorbă, după ce i-am făcut ca de obicei un salut adânc. A doua zi a trimis pe Amalia să se intereseze de starea mea. Cu această ocazie mi-a remis din partea Arhiducesei o fotografie și un autograf de câteva rânduri binevoitoare. I-am mulțumit cu recunoștință.

Credeam că lucrurile se vor opri aici. Eram chiar satisfăcut că acest episod de voiaj s'a mărginit la atât. Mai aveam două stații până la Viena și respiram în sfârșit liber și liniștit.

Mă sfortam să uit, să depărtez din mintea mea gândurile care îmi reveneau continuu, la această întâmplare așa de extraordinară. Când deodată apare în compartiment, un bărbat elegant, cu o barbă mică blondă, care mă roagă să-l însoțesc. El se presintă, își declină calitatea, prezentân-

du-mi cartea de vizită. Detectiv în serviciul Curții Imperiale și Regale!

În acelaș timp îmi comunică că trenul se oprește două minute și să-l urmez imediat.

La prima stație ne dăm jos amândoi.

Devin palid... Vreau să întreb, pentru ce această măsură. Mă întrerupe, își cere scuze, că nu poate să-mi dea deocamdată nici o explicație.

Un funcționar văd că-mi aduce bagajele. Mă uit lung la trenul care pleacă și îmi șterg pe frunte o lacrimă... Ce făcusem? Ce m'așteaptă aici? O fi vreo eroare? Vreau să întreb din nou... Detectivul însă, cu un suris compătimitor mă oprește. El îmi spune aproape în șoaptă că misiunea lui e terminată.

Sunt condus la o vilă în apropiere, care are pe poartă în litere gotice, într'o aripă, inscripția: *Mon Refuge*. În momentul când să ne despărțim, cu surisul lui enigmatic îmi adaugă:

— Inutil: Nu încercați să fugiți. Toate măsurile sunt luate. Peste 2—3 zile veți avea rezultatul. Așteptați-l aici.

Eram condamnat la moarte? Pentru numele lui Dumnezeu. Ce făcusem? Care mi-eră vina?

Mi-am adus aminte de Baronul V., fostul amant al Arhiducesei, despre care spuneă, că nu știe cum a dispărut. Mi-am adus aminte de ceilalți prieteni ai ei. Toți trebuie să fi fost suprimați, din ordinul familiei de Habsburg, acest neam de medievali, asupra căruia apasă o fatalitate is-

torică, numai pentru crimele lor. Aceiași soartă o voi avea și eu.

Vila era frumoasă. Așezată într'o poziție încântătoare, era înconjurată de un parc splendid de brazi și de jugastrii.

Detectivul m'a dat în primirea intendentului proprietății și a unui agent special, după ce avuseseră cu toții o convorbire, la care bine înțeles n'am fost admis și eu.

Trei zile și trei nopți am stat astfel. Și rezultatul pe care mi-l anunțase polițistul, nu mai venea. Inebunisem. Am încercat în vreo două rînduri să fug, să mă strecor afară din parc. Nu era chip să reușesc, eram păzit prea de aproape. Sâmbătă în spre seară, un automobil se oprește pe neașteptate în fața porții de fier. Eram într'unul din saloanele, care mi se pusese la dispoziție trântit pe o canapea. Intre blănuri și covoare scumpe de Persia, visam când moartea, când eliberarea.

Mă reped la fereastră să văd ce e. Era prima oară când se întâmplă ceva, în singurătatea și în monotonia acestui exil. Aveam o presimțire, care mi se întărea tot mai mult, că voi fi asasinat. Ascult șgomotul mașinei.

— Nu. E «rezultatul!» — îmi spun eu ceva mai iniștit.

Nu văd însă nimic. Automobilul intră în parc și dispare după o alee dosnică. Mă retrag dela fereastră amărît că nu pot afla încă nimic. In

timpul când îndoiala și nesiguranța mă chinuiau mai cumplit, cineva a bătut la ușe.

Probabil, sunt detectivii.

Ușa se deschide încet, la perete... Eră Arhiducesa. Am o tresărire puternică. Mă clatin. Simt că mi-e rău.

— Bonjour Orlof!

Nu răspund nimic. O privesc cu groază.

— Te rog iartă-mă. Nu mă mai recunoști?

Mă apucă de mâini.

— Eu am dat ordinul să te închidă aici. Imi pare rău că ai suferit atât, scumpul meu prieten.

Mă apăr. Ea mă sărută pe frunte. Sărutarea ei mă apasă, mă revoltă. Ce vrea dela mine?

— Orlof, te iubesc!

— Ești catolică.

— Orlof te doresc azi cu patimă.

— Te urăsc! — îi strig... Te urăsc, înțelegi?

Lasă-mă să plec. Vreau să plec de aici.

— Încă nu, Orlof. Încă nu. Te ador.

Am simțit atunci atâta necaz și atâta mânie în mine, încât m'am năpustit asupra ei, s'o strivese. Am luat-o și am isbit-o așa de tare de zid, încât am crezut că s'a sfârșit...

Mi-aduc aminte, când am văzut-o pe jos, mi se părea că abia mai respiră. Impreunându-și mâinile se ruga de mine:

— Orlof ucide-mă. E mai bine... Trebuie. Nu e nici un păcat. Ucide-mă!

Am căzut pe canapea înspăimântat de ce fă-

cusem. O priveam și mă minunam singur că mai trăește. După câtva timp a venit și s'a așezat lângă mine, ca și cum pentru actul de incalificabilă brutalitate, ce l'am comis față de dânsa, îmi datoră recunoștință. Mă mângâia, mă sărută și mă strâgea la pieptul ei delicat și mic. Mă rugă într'una s'o desmierd.

Am desmerdat-o și eu o noapte întreagă la Vila Mon Refuge.

A doua zi am plecat cu automobilul la Viena. Am condus Arhiducesa la Belvedere, eu m'am scoborît la Pratter. Apoi grăbit, ca să-mi continuu voiajul, am luat trenul spre țară, în timp ce Maria Francisca Clementina își 'oficia cu mare fast, la Hofburg, căsătoria cu Principele Anton Arnold Siegfried de Bavaria .

CONRAD

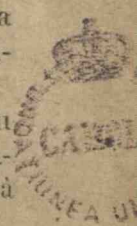
Pe coama dealului dela Vătraru, lângă șoseaua care duce la București, eră poposit parcul de trăsură al unui regiment de infanterie.

Oamenii zgribuliți de frig, încovoiți, își suflau în degete ca să se încălzească sau se vârău unul într'altul lângă focul de vreascuri ce ardea în șanțul șoselei.

Din când în când oamenii aceștia râdeau și în timp ce din depărtare se auzea șgomotul tunurilor și al luptei, ei își continuau nesupărați, cu toată asprimea vremii, conversația și glumele lor, ca și cum partida sângeroasă pe viață și pe moarte, care se jucă la câțiva kilometri de acolo, nu-i interesă pe ei.

Aveau o distracție, una din acele distracții pe care o au oamenii numai la vânătoare sau în război.

Prinseseră un animal mic, de astădată un soldat inamic, un băiat de vreo 18 ani. Dintr'o patrulă care înaintase prea mult în liniile noastre,

el eră singurul supraviețuitor. Ceilalți căzuseră toți vitejește, nevoind să se predea.

Prizonierul — un copil — eră așa de vesel că scăpase cu viață, încât nu știa ce să mai facă de bucurie, ca să mulțumească pe adversarii lui care-l crutăseră. El sărea în sus, râdea cu acea teamă pe care o au copiii față de cei mari, le făcea complimente și în nevinovăția lui le sărută câte odată mâinile.

Toată ziua de ieri și de azi muncise din greu și pentru toți. Toți îi dădeau ordine. Și el alerga în toate părțile neobosit, încântat că poate să-i servească pe binefăcătorii lui. Impingea la trăsură, căra lemnele, făcea orice corvoadă, numai ca să intre fiecăruia în voe și să-și arate recunoștința că nu-l omoriseră.

Acum isprăvisese treaba și soldații îl aduseseră în mijlocul lor, ca să le mai treacă vremea cu el. «Toapele» noastre îl priveau cu acea curiozitate și șiretenie prefăcută a oamenilor dela țară.

— Mă Neamțule, cum te cheamă? — întreabă unul.

Prizonierul surădea, cu niște ochi mici, făcându-i semn din umeri, că nu pricepe.

— Mă da hoț te-a făcut tatul! — strigă un altul în hohotul de râs al grupului.

— Ia lăsați-l mă că mă înțeleg eu cu el. Dați-vă la oparte — intervine sergentul Mustăță cu autoritatea lui de șef. Dușmanul aveă o expresie de dragălășie, de bunăvoință nesfârșită. El se a-

proprie de sergent în tunica lui cenușie strânsă pe corp, bătând militărește cismele ca în fața superiorului.

— Kamerad!... Kamerad!... exclamă prietenos băiatul, adăogând câteva cuvinte neînțelese în limba lui.

— Stați că a început să vorbească.

— Marin, Stan, Ilie, cum te chiamă mă nică? Nu-ți face nimeni nimic. Ești de-ai noștri acum.

— Domnule Sergent, întrebați-l mai bine de unde e. Poate că o răspunde...

— Mă camarade de unde ești?

— Kamerad!... Kamerad!... — repetă el în culmea fericirii, neașteptându-se la atâta atențiune, din partea unor învingători.

— Nu ne înțelege lighioana;

Prizonierul se descheie atunci la piept și scoate un plic.

— Stați să ne arate ordinul de serviciu.

Mustața observă satisfăcut:

— Vă spusei eu vouă că nu e prost.

El are trei fotografii, pe care le oferă cu o tremurătură nervoasă celorlalți. Și are lacrămile în ochi, când arată una.

— *Mutterchen!*

— Ce zice? Cine e?

— Ei săracul... o fi măsă. Și-a adus și el a-minte de ea. Copil mă, copil, ce credeți voi că e ăsta?

— *Vater*, arată mai serios pe a doua.

La a treia are un surâs ştrengăresc :

— *Ich.*

— Aşa te chiamă ?

— Cum ? Cum zici ?

— Conrad.

— Auzi Conrad.

— Mă Conrade, da măta parcă ar fi cucoană mă, observă ca un cunoscător şi după o minuţi-oasă cercetare sergentul Mustaţă.

— Domnule sergent o fi de neam...

— O fi. Ce crezi ? Daţi-i mantaua 'aia să o pue pe el. O să îngheţi neamţule, numai în tunică. Adu-i şi o pătură, să aibă cu ce se înveli. Dacă e de neam, e plâpând.

Inamicul le mulţumeşte.

Soldaţii după ce au întors în mâini fotografiile, le-au dat înapoi făcându-şi fiecare reflecţia lui.

— Ei ce ne mai spui Conrade ?

— Văzuşi cum sărută fotografia măsii înainte de a o băgă în buzunar ?

— O să-l iau de suflet, când m'oi liberă. Vrei mă Conrade ? Eşti om de treabă ?

În timpul acesta grupul se mai resfirase. Unii se așezaseră în fața focului, răsucindu-și câte o țigară și scoțând un oftat adânc când își aduceau aminte de cei de acasă.

— Ia zi mă camarade, un cântec ca pe la voi pe-acolo.

Inamicul parcă a priceput această dorință a lor, și, fără să aștepte mult, începu să intoneze u-

nul din cântecele învățate prin școală. Soldații îl ascultă. Sunt mulțumiți dar nu entuziasmați.

Prizonierul renunță la cântec și începe să imite păsările și animalele în chip desăvârșit. Succesul de astădată e complet. Soldații în culmea bucuriei, nu încetează de a-l pune să repete într'una

— *Jetzt Nachtigal* — anunță el.

— Ce *signal* mă neamțule? Privighetoare! Mă da hoț te-a făcut tatu!

— Domnule sergent, domnule sergent.

— Ce e?

— Uite omul ăsta, spune că inamicul a spart frontul și că ai noștrii se retrag.

În adevăr o stafetă tocmai sosise. Vestea care o adusese părea adevărată, de oarece o mișcare neobicinuită se vedeă peste tot câmpul.

Un colonel sosește în automobil și se oprește în fața lor. Soldații toți s'au împrăștiat pe la trăsuri.

— Cine e mai mare la voi aici?

— Domnul sergent Mustață.

— Ascultă băete, se adresează colonelul sergentului care tocmai se prezentase, — nu mai e vreme de pierdut. Repede luați-vă caii. Lăsați trăsurile aici. Să aveți timp să vă retrageți. Să scăpăm barem oamenii.

— Am înțeles, domnule colonel.

— Podul e distrus. Treceți prin apă. Sunt nevoit să fac acelaș lucru: să părăsesc mașina și să încalic. Ce e ăla acolo?

— Un prizonier.

— Stați de vorbă cu el?

— Nu, domnule colonel...

— Ați înțeles băeți? Grăbiți. Grăbiți.

— Domnule colonel, ce facem cu prizonierul?
Il luăm cu noi?

— Cum o să-l luați?...

Colonelul se oprește și dă din umeri.

— La urma urmei... Ascultă. Dă ordin să încalce toți. Luați numai atelajele.

— Da, am înțeles.

Ofițerul a încălecat. Toți sunt gata de plecare.

— Da ce facem cu prizonierul domnule colonel?

— Pe dracu... Știu eu? — Se opri un moment încurcat. Apoi făcând un semn teribil cu mâna, răcnii ca scos din fire:

— Impușcați-l!

Pe fețele soldaților e o mișcare de groază și de revoltă, dar și de supunere necondiționată la ordin. Conrad stă drept între ei, ca o lumânare, preocupat de ținuta lui ostășească și nebănuind că se pune la cale moartea lui.

— Sergent, trebuie să ne retragem pe malul cetă-lalt. Trebuie să rezistăm cu orice preț... Suntem numai câțiva... E o ghiulea de picior. Nu-l putem lua. Dacă ne scapă?... Prin urmare isprăviți-o... Să fim oameni de înțeles. Ce, războiul e jucărie?

— Da, domnule colonel.

— Du-te mai încolo cu el.

Mustață ia prizonierul de mână... și acesta în nevinovăția lui, îl urmează ca un miel. Ei se depăr-

tează prin ceața deasă, care se lasă de jurîmprejur.

— Săracul! Nu știe ce-l așteaptă. El crede că e tot glumă.

— Da unde l'ați găsit voi? — întreabă colonelul mai blând, înduioșat el însuși, de mila care i-o arătau toți.

Se aude un țipăt sfâșietor. După aceea, o detunătură, o a două... Și pe urmă se vede apărând Mustățâ, speriat, uitându-se cu groază când la mâinile lui, când în urmă.

— Unde ai lăsat arma, sergent?

— Mi-am uitat-o...

— Te-ai zăpăcit? Lasă băete că-ți vii în fire. Nu se poate altfel copii! Mai bine ce s'a făcut. Să nu ne pară rău!... Războiul are legea lui. Să ne supunem fără murmur.

— Domnule sergent, ziceai că-l iei de suflet? șoptește unul.

— Ba îl am pe suflet, oftează el.

— L'ai achitat?

— Ce eră să-i dau drumul?

O serie de împușcături pornesc fără veste din dreapta. Nimeni nu mai vorbește de Conrad. Fiecare se gândește să scape. Micul detașament abia are timp să scoboare panta dela Vătraru.

Din stânga apar grupuri de soldați cu baioneta la armă. E inamicul care debordează pe toată linia.

Invingătorii de adineaori văd cu ochii ceva nedăslușit înainte. Au înțeles tot. E soarta lui Conrad care îi așteaptă.

I O A N A.

— Suntem pierduți, strigă Paul Zădăriceanu ridicând mâinile spre cer.

— Nu încă, îi șopti șoferul.

— Tu nu vezi, pierim... ori-ce încercare e zadarnică.

Apa intră prin toate părțile. Luntrea sub presiunea curenților puternici, se desfăcea troznind ca o cutie slabă, rău încheiată. Paul, cu pumnii la tâmplă, vânăt de spaimă, tremurând din tot corpul, nu mai putea rosti nici un cuvânt.

— Ce imprudentă! Ce greșală am făcut! murmură el.

— Să sărim în râu conașule. Poate c'o fi mai bine.

Paul zăpăcit îl opri.

— Tot la fund mergem. Ce mai stăm în sărăcia asta? Așa a vrut Dumnezeu cu noi. Hai încoa..

Tovarășul său îl apucă de mâini.

Oltul venia năprasnic, înfășurat în spumă, ca un dușman necruțător. Un buștean cât toate zilele, adus de apele crescute din ploi, isbi luntrea prefăcând-o în surcele. Cei doi oameni dis-

par între valurile furioase și turburi, fără să mai scoată un strigăt.

Unul din ei revine la suprafață un moment și face eforturi să se atârne de o bârnă. E o luptă grozavă de câteva clipe împotriva elementelor înverșunate, în care jocul orb al destinului decide de-o viață...

La mal se aud țipete disperate. Sînt câțiva copii cu vitele la pășunat și câteva femei, care se întorc dela biserica din cătunul de alături. Toți se uită neputincioși cum Oltul își înghite victimele fără să le poată da un ajutor.

Pe șosea stă mută ca o văduvă uriașe, mașina care-i adusese cu o jumătate de ceas mai înainte. Din ea sări un bătrân, după el o fată tânără. Amândoi alergară spre mulțimea agitată.

— Boerule, ajutor, mor cu zile!

Eră Gheorghe Nințu cu fiica sa Ioana. Veniseră cu toții veseli, să facă o plimbare până la Olt, cum obișnuiau în toate zilele.

Bătrânul surprins își pierdu cumpătul. El își aruncă ochii spre fata lui, care părea mai liniștită ca niciodată. Neturburată de nimic, nici de sgomotul copiilor, care roiau în jurul ei, se apropie încet de apă. O încrețitură adâncă îi brăzdă fruntea, ca în clipa unei hotărîri mari. Uitându-se țintă, drept la locul nenorocirii, își desfăcu fără zor hainele și se aruncă voinicește în apă.

Gheorghe Nințu își acoperi fața și femeile

ingenunchiară închinându-se ca în așteptarea unei minuni A tot Puternicului.

Copilașii cu ochii vioi și cu gurile căscate, urmăreau atenți mișcările sprintene cu care Ioana da apele la oparte și înaintă pe deasupra vulturilor înspumate ca o zeiță a Oltului.

După un sfert de ceas Paul Zădăriceanu era salvat. Cu toate eforturile, șoferul n'a putut fi găsit...

La mal lumea încremenită își mai venise în fire. Tot satul Mândra Zădăriceni era în picioare. Vestea se lățise ca fulgerul. Oamenii veneau pe rând și sărutau hainele Ioanii, cu un respect religios. În imaginația lor le apărea ca o sfântă trimeasă din cer, să facă o minune pe pământ, în ceasul unei mari neborociri. O admirație fără margini, amestecată cu o teamă neînțeleasă, îi cuprinse pe toți. Gândul că fapta o săvârșise o fecioară, le exaltă sufletele până la sublim...

Paul își veni în simțire. El deschise ochii mari cu o sfială de copil și îi îndreptă cu recunoștință, către aceia care-i scăpase viața. Își împreună amândouă mâinile și le întinse în spre dânsa. Pentru prima oară înțelese sufletul mare al acestei ființe. Se simți așa de mic, de disprețuit, încât făcu o efortare supra-omenească, ca să îngenunche din 'naintea ei. Ioana îl mângăie și îl sărută ca o soră, pe frunte. El cu lacrimile în ochi îi mulțumi pentru bunătatea ei și pentru tot ce-i făcuse.

Paul Zădăriceanu era logodit de câțeva vreme cu fiica lui Gheorghe Nițu. Căsătoria aceasta, el nu o ascundeă la nimeni, trebuia să-i refacă stiuța sa materială grav compromisă.

Fost ofițer de cavalerie, tânăr, frumos, înalt, blond, cu ochii albaștri, fin și seducător, dintr'o veche familie de boeri, nu avusese decât două pasiuni: automobilul și caii. Călăreț neîntrecut, își risipi toată averea la curse și în grajduri... Nu-i rămăsese să iasă onorabil din încurcătură — după părerea prietenilor — decât căsătoria cu o fată bogată. De acest lucru se convinsese de abia în ziua când a cerut mâna Ioanii.

O cunoscuse cu ocazia plimbărilor cu automobilul care le făcea spre Craiova. În trecere îi plăcea să se oprească la Mândra-Zădăriceni, moșia lor de altădată, unde-și petrecuse anii copilăriei. Ea devenise proprietatea fostului lor arendaș Gheorghe Nițu, un om strângător și harnic, încă depe când trăia tatăl său.

Ioana nu era nici o frumusețe fermecătoare și nici o elegantă care prin strălucirea ei îl putea cuceri așa repede. Era o fată abia ieșită din școală, modestă, simplu îmbrăcată, nu avusese timpul nici să cunoască lumea.

Părintele ei o ținuse departe de țară, într'o școală catolică din împrejurimile Vienei, unde primise o educație foarte serioasă în aerul liber și unde exercițiile fizice erau în tradiție. Acolo învățase și natația la perfecție.

De statură potrivită, brună, grațioasă, cu mers ușor, în înmădierea corpului se simțea o vigoare și o forță neobiceinută. În privirea deschisă și caldă a ochilor mari și negri, se vedea elanul concentrat al unui suflet de elită.

Un păr bogat și mătășos, așezat în «Krantz», după modelul fetelor de pension, umbrea ușor o față roșie, sănătoasă, pe care nu strălucea nici un neastâmpăr, ci calmul și cuminenia unei inimi neîncercate de nici o patimă.

Ioana, în școală, pentru superioare trecea drept un fenomen. Față de colege jucă rolul unui mic șef. Avea o judecată sigură, dreaptă, surprinzătoare la o vârstă așa de fragedă și era în acelaș timp de o bunătate nemărginită. O simpatizau toți pentru spiritul de inițiativă și pentru fermitatea care știă s'o manifesteze în toate ocaziile grele.

Încă dela prima vizită, Ioana a înțeles că Paul Zădăriceanu era bărbatul care-i trebuia și care o va face fericită.

Mai mult decât combinațiile lui financiare, era jocul ascuns, nevinovat al ei, care-l decisese la acest pas.

Paul trebuia convertit, sufletul lui trebuia cucerit, scos de sub influențele sub care trăise atâta vreme. Cu acea minunată intuiție ce o au femeile, pricepu că lucrul nu era greu. Era destul să-i mijască în fața o lume nouă pentru a o uita pe cea veche.

Impresiunea adâncă ce o făcu fapta ei nu se ștersese. Erau încă tot sub vraja miracolului. Puterea tainică a acestui eveniment tot mai mișcă pe cei de față....

Ioana își dă bine seama că a câștigat o victorie. Paul putea fi bărbatul ei acum! Ea simțea că-i va fi atașată pe viață. Toate calculele care le-a făcuse când i-a cerut mâna, nu mai aveau nici un rost. Ea știa că va fi iubită pentru ea. Nu mai era averea tatălui său care hotărâ... Paul de acum înainte o va iubi! Sufletul lui cinstit i-o va porunci... De asta era sigură!

Această credință o mișcă adânc și îi dă o bucurie ce și-o putea stăpâni cu greu, în mijlocul acestei mulțimi care o înconjură din toate părțile și care părea une-ori fanatică.

Un punct negru veni să întunece pentru un moment tabloul. Corpul nefericitului șofer fu aruncat de apă. Câți-va flăcăi îl pescuira.

Lumea toată se grămădi la început să-l vadă, apoi se depărtă ca de un lucru fără interes.

Paul simți atunci tot prețul vieții... Se grăbi să-i ia locul la volan. În automobil se suiră Gheorghe Nințu și Ioana.

Mulțimea care însoțește tot-d'auna pe fericiți și pe victorioși, îi conduse și pe ei în strigăte și urale până acasă.

* * *

Ioana așa de curajoasă de obicei, deveni după

victorie un suflet temător și plin de neîncredere. Gândul că ar putea perde ce-va, cît de puțin, din aceea ce câștigase o frămăntă și o chinuică cumplit.

Marile pasiuni schimbă sufletele, schimbă firile, transformă oamenii, îi fac de nerecunoscut. Slăbiciunea ei s'a manifestat din primul ceas cu aceeași intensitate, cu care știuse în atâtea rânduri să-și arate însușirile mari, cu care eră înzestrată.

Nici o atențiune nu trebuia să-i scape, ori de câte ori eră să-i facă o plăcere lui Paul. Nici un gând, nici o dorință a lui, ca să n'o știe din'nainte.

Nu-l părăsea un moment. Nu se despărțea de el nici o singură clipă. Paul eră sub puterea ei, copleșit, învăluit din toate părțile....

Ioana trebuia să știe tot. Nu mai lăsa pe nimeni să se ocupe cu ceva. Eră așa de neobosită în cât în jurul lui alergă și muncea singură. Persoana soțului eră sacră și inviolabilă. Nimeni nu avea dreptul să-l apropie, fiind-că nimeni nu eră în stare să-l servească și nu avea atâta pricepere să-l înțeleagă.

El își da seama că din cauza asta nu mai avea nici libertate, nu mai avea nici ideile, nici gândurile lui. Vedeă câte odată, cum mania ei mergea până acolo în cât îl îngrijea ca pe un bolnav. Dar ce-i păsa lui din moment ce nu putea face alt-fel? În definitiv eră mulțumit, eră fericit,

nu se putea plânge! Cât eră să dureze asta? Se îndoia singur. Cine putea ști!

Ioana făcuse din el un copil bun, ascultător, fără voință. Avea o singură teamă.... Să nu supere sau contrarieze pe cea care-l adoră atâta și care îi salvase viața.

Intr'o zi veni știrea morții tatălui ei. Tocmai erau la București. Paul avea o răceală ușoară care-l ținea în casă. Inmormântarea trebuia să aibă loc la țară. In zadar a implorat-o el, să meargă singură sau să-i dea voie în starea în care e, ca s'o însoțească. In zadar a căutat să-i arate, că amândoi, în nici un caz, dela o solemnitate așa de tristă, nu pot lipsi. A fost cu neputință s'o convingă. Părintele ei fu îngropat de câți-va bătrâni servitori și de tot satul, fără ca fiica lui pe care o iubise atâta să fie de față. In sufletul ei nu există nici o altă grijă de cât Paul să părăsească patul și să se facă bine.

Avea o teamă cu adevărat superstițioasă ca Paul să nu revie la ocupațiile lui din trecut, să nu iubească iar cursele și caii. Pericolul acesta eră cel mai mare care o amenință. Trebuia să-l înlătore cu ori-ce preț.

Se gândi că cel mai bun lucru e să-i găsească o ocupație. Un prieten politic îi oferi prefectura de județ dela Sighișoara. Ea îl hotări imediat s'o accepte.

Paul își luă în grabă postul în primire. Noua lor situație le-a surâs dela început. Lucrurile

mergeau în adevăr admirabil. Paul lucrà cu un entusiasm și cu o râvnă uimitoare; ca și în primele zile la escadron când fusese avansat sublocotenent.

Ioana erà încântată că-l vedeà așa. Erà mai ales mulțumită de activitatea ce o desfășurà și de care nu l'ar fi crezut niciodată capabil.

Instalați în splendidul palat al Prefecturii care domină în chip așa de minunat orașul și împrejurimile, având la dispoziție apartamente vaste, trăiau retrași, nu vedeau aproape pe nimeni, în afară de persoanele care se prezentau zilnic în audiență oficială.

Intr'o dîmîneață în timpul când Ioana lipseà în oraș, o vizită neașteptată avu loc în cabinetul Prefectului. Un automobil elegant staționà la poartă.

Cum întârziase, alergă grăbită să vadă cine ar puteà fi. Paul vesel, îi ieși înainte și îi anunță cu glas ciudat:

— O prietenă a ta de școală dela Viena e aici.

— Da? Cine?

— Baroneasa de Sandor.

-- Nu cunosc — ridică Ioana din umeri.

— O persoană mică. O păpușe drăgălașe.... e așa de încântătoare! Hai vino mai repede s'o vezi.

— E încă aici?

— Am reținut-o până te întorci. Se puteà altfel!

Cele două femei se văd în cabinetul de lucru al Prefectului.

— Lieschen! exclamă Ioana.

— Du brave *Iona*, îngâna baroana Și se îmbrățișează lung. Se privesc amândouă cu nesat și cu o veselie de copii. Se retrag apoi în apartamentul privat, unde încep să-și povestească viața și să evoace micile lor amintiri de pension.

«Lieschen» cum îi zicea în școală, se măritase de curând cu baronul Ludovic Sandor, un nobil bogat care avea numeroase proprietăți în Viena. El posedă un castel în apropiere de Sighișoara, unde petrecea cea mai mare parte a anului. Baronul era un om în vîrstă, un original, avea mania de a face tot timpul rame pentru tablouri, de a umbla două ceasuri în fiecare zi cu picioarele goale și de a nu primi în vizită nicio dată pe nimeni.

Lieschen era destul de nenorocită în această căsătorie și Ioana o încurajă cum putu mai bine.

Baroneasa promise că o să vie a doua zi.

Paul în seara aceia fu nervos. Ioana observă pentru prima oare acest lucru la el, fără ca să-l înțeleagă.

A doua zi baroneasa veni exact la aceeași oră. Ea le povesti din nou din ciudățeniile bărbatului său, avea lacrimile în ochi și părea foarte abătută. Ludovic Sandor o anunțase că va lipsi de acasă câte-va săptămâni, fără să-i spue nici unde merge, nici ce va face. Se simțea abandonată, singură și dacă întâmplarea nu i-ar fi adus pe Ioana înainte, poate că s'ar fi sinucis.

Paul fu foarte impresionat de povestea asta. Ioana o sărută pe frunte și o rugă să vie să șează la ea. Ii pune tot la dispoziție în timpul absenții bărbatului și o sfătuește că în nici un caz să nu stea singură în castel.

Baroneasa mulțumi prietenii sale cu o emoție care arată disperarea în care se află, primi invitația și a doua zi veni de ocupă apartamentul ce-i eră destinat.

Sighișoara e uua din localitățile cele mai frumoase din țară prin pitorescul pozițiilor și al așezărilor omenești, așa de interesante și de variate.

Un oraș vechiu și unul nou se suprapun cu aceeași simetrie ca și straturile unei stânci. Cu o deosebire că aici stratul deasupra e orașul vechiu, burgul săsesc, cu turnurile crenelate și casele de mai multe ori seculare. Stratul de jos e orașul nou cu edificii curate, cu gospodării pline de flori, revărsat în văile care se imbină toate, în jurul turnurilor și catedralelor, ca un evantaliu grațios.

Apa Târnavii trece pe sub podurile bătrâne de lemn cu acoperișuri de șită, după moda de demult, când limpede, când vânătă. Pe dealuri cât vezi cu ochii, se văd păduri nesfârșite, în care se pierd vile răzlete și căsuțe învelite cu țiglă.

Sighișoara are parfumul vechiu al unei cetăți galante de odinioară și farmecul tânăr al unei

naturi bogate care renaște cu o cochetărie și cu o fantezie vecinic nouă.

Printre aleele de molifți și de aluni, cele două prietene făceau plimbări zilnice. Adesea-ori le însoțea și Paul.

Lieschen era un suflet de ingenuă, una din acele delicate creaturi care nu au altă apărare în fața atacurilor vieții, de cât dragălașenia și zîmbetul etern și ideal care licărește în ochii lor umezi și pe colțul gurii lor mici.

Se simțea așa de fericită aici! Ii spunea Ioana că numai în copilărie, avusese momente de bucurie ca acestea în serile de Crăciun, lângă surorile ei mai mari.

Paul era din ce în ce mai schimbat. Lucruri mici, neînsemnate în aparență, arătau la el o nouă stare de spirit. Ioana, îl urmăreă îngrijată, nu găseă nici o explicație. O bănuială grozavă o chinuă în ultimul timp, pe care nu îndrăsnea să și-o mărturisească.

Schimbarea aceasta dată din ziua în care apăruse Lieschen. Ea observă că între Paul și Lieschen nu poate fi nimic. Devotamentul prietinii sale era așa de absolut în cât nici nu puteă să se gândească. Paul atunci suferă în el fiind-că o iubeă.

Ar fi putut s'o expedieze imediat la castelul bărbatului ei și lucrurile să se oprească aici. Dar i se păru că o hotărîre ca aceasta nu se cade să se ia așa repede.

Simți atunci o ameteală grozavă în jurul tâmplurilor. Ele zvâcneau cu atâta putere în cât păreau că au să se spargă. Apoi isbucni într'o furie fără margine.

Ea nu putuse să se facă iubită cu prețul atâtor jertfe și atâtor sfortări! Și iat-o pe Lieschen stăpână din primul moment pe inima celui pentru care luptase atât ca s'o câștige.

Din clipa aceea nu mai avu liniște. O ură surdă îi încolți în suflet împotriva acestei ființe, care o exaspera cu atâta mai mult cu cât știa, că și nevinovația ei e mai mare.

Ioana ieși afară, ca să-și potolească gândurile negre care-i destrămau cu cruzime mintea în toate părțile.

Ea întâlni pe Lieschen și pe Paul în dreptul turnului cel mare al orașului de lângă Prefectură. Amândoi fără nici o grije priveau minutarele orologiului care bătea în cadentă ora.

Un moment stăpânită de ciudă, voi să treacă pe lângă ei, dar se opri palidă, liniștită și le întinse mâna ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic.

Lieschen alergă s'o sărute. Ioana nu făcu nimic ca s'o oprească. În clipa aceea însă simți că Paul e pierdut pentru tot-d'auma și-ar fi voit să plângă.

Lieschen nu pricepu nimic. El avu parcă un regret, se scuză și se duse spunând că are o afacere.

Cele două femei rămân singure și vorbesc de lucruri banale. Ioana e de-o blândețe nespusă și Lieschen e sub admițira turnului medieval. Glumind ea îl compară cu un bătrân gentilhomme care în ciuda anilor a rămas cu o siluetă elegantă. Amândouă se înțeleg să meargă a doua zi să-l viziteze cu amănunțime. Ele își dau întâlnire la biserica catolică după slujbă.

Paul în seara aceea, ca nici odată, a lucrat în birourile sale până noaptea târziu.

Faptul acesta era așa de neobicinuit, în cât Ioana îl luă ca un avertisment. Răul se agravă în fie-care moment.

Paul se îndepărtă de ea pentru a se apropia de cealaltă. Iubirea lui pentru străina aceasta mică—pe care ea o introduse între dâșii—mergeă până acolo în cât s'o uite, s'o părăsească noaptea în camera de culcare. Își reproșă greșeala pe care o făcuse. Vina era numai a ei singură!

În cele din urmă Paul apăru, îi adresă oboșit câte-va cuvinte și se culcă.

Ioana nu închise ochii. Ea se zbătea în așternut biruită de durere. Cine-va parcă-i spunea: «Ceeace ai clădit tu cu atâta trudă și cu atâta dragoste, nu se poate prăbuși. Să lupți înainte, e dreptul tău. Rătăcirile lui Paul iartă-le, treci peste ele... E o datorie din partea ta».

Ea simți ca o încurajare, se sculă din pat și alergă la fereastră. Afară nu se luminase. Se întoarse la loc și continuă să se frământa.

Paul nu putu dormi mult. El se deșteptă de vreme și începu în grabă să-și facă toaleta cu o artă și cu o minuțiozitate care uimi pe Ioana.

Ea a avut un zâmbet amar. Pentru cine erau pregătirile astea? Ar fi voit să-l întrebe dar îi lipseă curajul. Imaginea lui Lieschen de astă dată o sufocă. Eși afară și plânse în întunecimele unui coridor mult.

Era o Duminică frumoasă. Sighișoara scăldată în razele soarelui de vară, era mai radioasă ca nici odată. Clopotele anunțau începutul slujbii. Lieschen mergea grăbită prin ulițele strâmte ale orașului vechiu. Înăuntru îngenunchie pe lespede rece. Iși împreună mâinile și se rugă fierbinte în-tâi pentru prietena sa care o ajutase. Ioana tocmai venise s'o ia și o observă în timpul rugăciunii. I se păru că figura ei mică și albă are ce-va îngeresc și simți o milă profundă pentru sufletul său curat.

Ele porniră încet spre turn. Amândouă păreau mulțumite că sînt împreună. Rarii trecători care se iveau la colțuri le salutau cu respect.

În dreptul Prefecturii, Paul le iese înainte și cere voe ca să le însoțească. Dar în acelaș timp un subaltern se prezintă și e chemat grabnic într'o chestie de serviciu. El se scuză și promite că le va ajunge în turn într'o jumătate de oră, dacă vor voi să aștepte.

Ioana făcu câți-va pași și începu să plângă din nou cu hohote. Surprinsă, Lieschen o întrebă

ce are. Dar ea îi făcu semn, s'o urmeze că-i va spune totul, când vor fi sus....

Turnul e înalt, așezat pe bolți puternice, acoperit cu faianță fină, verde. Ornamentele lui sunt ceasornicul și câteva statui care represintă anotimpurile. De jur împrejur are un balcon ca un brâu larg, de unde ai o vedere încântătoare asupra orașului. Pe vremuri el a servit de observator apărătorilor cetății. Înăuntru sunt câteva colecții de pietre, de costume vechi și alte curiozități mărunte. Scări mici, cotite, de lemn aproape putred conduc pe vizitatori până în balcon.

Intr'un suflet amândouă sunt acolo. Ioana se oprește un moment, își aruncă ochii împrejur ca stăpânită de o idee fixă. În cele din urmă se așează sus pe balustradă. Ea respiră aerul din tot pieptul abia ținându-se cu o mână...

— Nu te îngriji Lieschen de mine. A fost ceva trecător. O criză ușoară, poate fiindcă iubesc prea mult pe Paul.

Apoi arătând în jos :

— Lieschen de aici putem muri amândouă.

— O da, răspunse Lieschen înfricoșată.

-- Lieschen, două prietene, pot muri împreună.

— *Iona* tu nu trebuie să mori!...

Și ca să-i arate curajul se așează lângă ea.

Se aude sgomot de pași pe scări. Trebuie să fie Paul! Ea înțelese că nu mai e timp... O sărută de mai multe ori. O strânse la piept ca pe un copil....

— Lieschen ai aruncă o piatră prețioasă în mare?

Lieschen nu răspunse nimic. Apoi, pe furiș îi dete un brânci puternic de acolo de sus. Corpul lui Lieschen dispăru ca un fulg.

Ioana făcu înconjorul balconului, puse capul în piept și scoborî încet treptele cu mâinele la spate.

Dar se lovi piept în piept cu bărbatul ei.

— Paul s'a întâmplat o nenorocire. Am pierdut pe Lieschen ! S'a omorît sus... Am prevăzut asta !..

Paul nu pricepu.

— E jos... Hai ! Intinsă pe pietre. Săraca ! Mergi de-o caută.

Amândoi aleargă... Ea trece pe lângă resturile neînsuflețite fără să se oprească și se îndreaptă spre casă. Intră în apartamentul său și se așează la fereastră de unde privește lumea, care aleargă pe străzi, la picioarele turnului. Ea și-aduce aminte de o altă zi, când lumea alergă tot așa din toate părțile, ca să vadă o minune a ei, în loc de o crimă... Atunci eră sărbătorită, acum trebuie să se ascundă de frică și de rușine.

Ioana stătu multă vreme așa. Fel de fel de gânduri o munceau, mai ales acela că a ucis. Simțea o nevoie de a deschide fereastra și de a strigă lucrul acesta în gura mare.

Spre seară apăru și Paul schimbat la față cu totul. El o rugă să-i povestească cum s'a întâmplat.

Ioana tăcu. Târziu veni lângă el și îl luă de mână.

— Paul am ucis, fiind-că te-am iubit prea mult, fiind-că o iubeai și fiind-că era nevinovată... Simt că ce am făcut e de geaba, că n'am să fiu fericită... Am voit să fiu și mai mult și iată-mă unde am

ajuns. Știu că între voi n'a fost nimic... Și tu ești tot așa de nevinovat ca și ea. Numai nebuniă mea n'a condus aici. Puteam să fiu mai fericită de cât eram? Paul ce să fac? Eu trebuie să mor? Învață-mă. Ce să fac acum?

El o privi cu groază. •

— Ai ucis tu?

— Da. Am luat-o așa, în brațe și am asvârlit... În ochii ei nu era nici o muștrare, mă priveau îngereste. Și toate acestea fiind-că am iubit!

Paul încercă s'o mângâie. Ea se feri de el. Ea ținea ca imediat să se predea autorităților. Voia să se ducă să-și mărturisească crima.

Paul o opri cu greu. O convinse că poate s'o facă și mai târziu. Deocamdată trebuie să plece, să părăsească orașul... Vor merge împreună la Mândra-Zădăriceni. Gândul să-și mai vadă moșia i se păru nou și o mai liniști.

A doua zi baroneasa de Sandor, care s'a «simucis» aruncându-se din turnul dela Sighișoara, fu transportată la Castelul soțului ei. Prefectul însoți în mod solemn cosciugul. Corpul fu depus într'o mică capelă de lemn improvizată, până la sosirea baronului.

Seara Ioana și Paul luară trenul și plecară spre Mândra-Zădăriceni.

Aici viața pentru ea deveni un chin. Paul care înainte nu-i înțelegea dragostea, îi înțelese acum suferința și o iubi cu adevărat. Toate silințele lui fură zadarnice... Era prea târziu. Ioana se îmbolnăvi și muri după trei săptămâni.

PE-ACI AU TRECUT DUȘMANII...

Pe la orele 3 după amiază, în satul Bila-Căminești, s'a făcut un sgomot mare. Femeile și copiii alergau speriați, să se ascundă; bătrânii își făceau cruce. Câțiva soldați de-ai noștri trecuseră cu puțin mai înainte în fugă și le-au spus:

— Peste un ceas inamicul intră în sat. Dumnezeu să vă poarte de grijă.

Luptele fuseseră în apropiere de șoseaua Ghimpați-București. De două zile și de două nopți, nimeni nu mai închideă ochii. Doamna Viorica Lupășcu, nu știu pentru a câta-ooră perduse ocazia de a pleca de la țară, cu copiii, cu Miss Juliette Maxwell, guvernanta lor. Ei își așteptau acum, cum spuneă englezoaica, destinul.

La fiecare sfert de ceas, câte un băiețaș, cu căciula pe ochi, abia mai putând să mai sufle, intră pe poartă, strigând:

— Cocoană!... Cocoană!

— Ce este?

— Nu se vede nimic...

Drept răsplată primea câte un bacșiș.

— Sărut mâna, mă duc iar.

Pe la orele 4 și jumătate, una din micile ștafete, aduce această teribilă veste :

— Cocoană! Vin! Sunt călări. Merg la pas și sunt cu suliti.

Erau într'adevăr, 2 escadroane de cavalerie inamică, care se apropiau.

Un sgomot neobicinuit se produce în momentul acela în tot satul. Căinii încep să latre, vitele să mugească și țipete de jale se aud din toate părțile.

Locuitorii aducându-și aminte de vremea de mult a Bașbuzucilor, se așteptau să fie masacrați pe ulițe, jefuiți și gospodăriile date pradă focului.

La curtea proprietății e liniște. Doamna Lu-pașcu, o femeie tânără și frumoasă, plânge. Gândul ei era numai la copii, cum să-i scape. Ea nu-și făcea nici o iluzie de mărinimia dușmanului. În această privință ea împărțea cu totul credința simplă a țaranului nostru: odată căzut în mâinele vrășmașului, nu există ertare! Miss Juliette cu sângele rece și tenacitatea rasei sale, căuta s'o liniștească și s'o convingă că așa ceva nu e posibil.

Un escadron cantonează în sat. Altul vine drept la proprietar.

Porțile sunt închise. Argatii toți au fugit. Nimeni nu îndrăsnește să iasă, să le deschidă. Sunt

trupe turcești din armata de Dunăre a Maresă-
lului Mackensen.

Afară se aud vociferări, injurături. Se trag fo-
curi de armă. Dinăuntru nu apare nimeni. În
sfârșit doi soldați descalecă, cu carabinele întinse.
Forțează porțile. Le dau la oparte. Nici o rezis-
tență, liniște.

Curtea e mare, imens de mare. În mijlocul ei se
ridică niște case, în stil vechiu românesc, albe, vă-
ruite de curând, cu un cerdac larg de jur împrejur.

Turcii intră în ordine. În capul lor iau loc a-
cum ofițerii și se opresc la comandă, chiar în fața
scării mari de piatră.

În ceardac ies trei femei. Ele vin să vorbească
cu dușmanul. Două din ele sunt tinere, palide și
plânse. Una e Viorica Lupașcu, cealaltă e femeia
ei de serviciu, Anica. Cea de a treia, cu părul
alb, cu ochii mici și energici, roșie la față, e Miss
Jullietta Maxwell.

Ofițerii salută corect și se dau jos de pe cai.
Sunt doi. Șeful de escadron, căpitanul Hilmi Hus-
sein și ajutorul lui, sublocotenentul Iusuf Ibrahim.
Cel dintâi e un bărbat de vre-o 35 de ani, scurt,
bine legat, ras cu o față rotundă, voluntară plin
de viață și de neastâmpăr; cellălalt înalt, blajin,
o figură de copil bun și simpatic. După ei venea
un subofițer, un tip de antropofag, cu fălci pu-
ternice, cu o uitătură de bestie, adus parcă dina-
dins din pustiurile Asiei, ca să înspăimânte deo-
potrivă pe dușman și pe ai lui.

Hilmi Hussein se presintă cel dintâi. Ofițerul vorbește franțuzește, e amabil. El își cere scuze de chipul barbar cum au intrat în curte forțând portile.

Din partea Doamnei Lupășcu, o primire neașteptată. Ea se retrage, refuzând să-i întindă mâna. Tremurând de indignare, ca și cum ar fi apucată de o nebulie subită, ea le strigă :

— Sunteți niște bandiți ! Ce căutați aici ?

Ofițerul se mulțumește să suradă și să nu răspundă nimic. Lucrul acesta pareă că nu l'a mișcat câtuși de puțin. Din potrivă avea aerul să înțelegă și să scuze o astfel de izbucnire la o femeie.

Trece apoi și se presintă lui Miss Juliette Maxwell. Englezoaica are o atitudine rezervată. Totuși ea îl salută și răspunde la întrebările lui. O conversație urmează. Turcul pare încântat de atențiunei ce i se arată.

El îi povestește că tatăl său Zaimi Pașa, a fost supus britanic, însă din motive politice, a trebuit să se exileze pentru totdeauna din Egipt, patria lui, cu toată familia. Deși dușmani n'a putut uri poporul englez nici odată. Ori unde a întâlnit un cetățean al Regatului, el a simțit o datorie să-l stimeze, ca pe un compatriot.

Turcul asigură de ordinea perfectă, care va domni în tot cuprinsul proprietății, în noptea aceasta, cât se va odihni trupa.

Asupra lui Miss Juliette, Hilmi Hussein face

cea mai bună impresie. Ea e convinsă că are de a face cu un om de onoare.

Iusuf Ibrahim dispăruse. Adevărat turec, el nu vorbea decât limba strămoșilor. Conversația șefului cu englezoaica îl lăsa rece.

Ibrahim s'a retras. Nu însă singur. Avusese grije să atragă jos în curte, pe Anica, o blondă durdulie și naivă, de care nu și-a deslipit tot timpul ochii.

Aici imediat a dat ordin la doi soldați să o ridice și să o închidă într'o odaie. Biata fată aproape teșinată, neștiind ce soartă o așteaptă, n'a opus nici o rezistență. Apoi subaltern disciplinat, a apărut înaintea șefului său. Părea totuși rușinat. Singura lui ambiție, ca a tuturor ofițerilor tineri, era ca să nu afle de aventura lui superiorul.

* * *

Se înoptase.

Ibrahim se îndreptă spre casele mici, rezervate administrației moșiei, unde știa că-l așteaptă captiva. Era fericit. El intră fredonând un cântec din țara lui, în odăița joasă. Fata s'a sculat în picioare, cu acea teamă pe care o au oamenii de jos față de cei mari. Nu mai plângea. A înțeles că el e învingătorul, că el e stăpânul și că în contra lui e inutil să se apere. Ofițerul i-a oferit un inel și un bariș de mătase. Ea a refuzat tot, însă i-a acordat totul, fără murmur. Din când în când își ștergea câte o lacrimă, scotea câte un

suspîn: așa-i eră seris... Ce puteă să facă, dacă așa i-a fost ei soarta!

În timpul acesta Miss Juliette, sus în camera copiilor, aveă o discuțiune aprinsă cu patroana sa. Viorica primise o scrisoare ciudată dela Hilmi Hussein. Ordonanța așteptă afară răspunsul. Ea eră invitată să se presinte de urgență în camera lui, pentru a i se face comunicări importante.

— Doamnă, trebuie să aveți curaj, îi spune englezoaica. Să fiți o femeie. Nu vă e permis să fugiți, sau să vă ascundeți. Datoria voastră, după gestul care l'ați avut azi, e simplă, e clară. Trebuie să mergeți. Sunteți datoare. Nu puteți face altfel. Vina e a voastră. Eră de așteptat că veți ajunge aici.

Viorica părea că nici nu o ascultă.

— Eu înțeleg frica d-voastră. N'aveți nici o încredere în cuvântul dușmanului. Poate că aveți dreptate. Impresiunea mea însă e alta. Poate să mă înșel! Nu e loial, — e posibil. Dar chiar dacă n'ar fi așa, încă aveți datoria să mergeți, să înfrunțați în liniște, orice încercare, la care destinul vă va supune. De sigur Doamnă, onoarea e ceva sfânt la o femeie. Nimeni mai mult ca mine, o fecioară la 59 de ani, n'a înțeles acest lucru. Nu vă opriți însă aici. Nimeni nu vă va acuză, dacă făcându-vă datoria, cinstea voastră va sucombă, într'o luptă inegală. Veți suferi. Va fi un sacrificiu dureros. Trebuie însă să mergeți drept, e necesar! Pentru liniștea copiilor, pentru demni-

tatea d-v. de femeie, nu puteți refuză invitația adversarului, chiar așa cum e făcută. Refuzând, dovediți că sunteți slabă. Mergând înaintea lui, îi veți impune. Nu vă temeți. Onoarea în nici un caz nu o veți pierde.

Viorica își sărută îmbărbătata copii, îmbrățișează pe Miss Juliette și iese.

Afară e o noapte friguroasă. Ea stă câtva timp în cerdac și respiră tremurând aerul rece, apoi bate la ușe.

Un soldat îi deschide și intră.

— Ce poștești? întrebă ea ofițerul care venise s'o primească pe un ton ridicat.

— Doamnă, nimic. Imi permiteți însă, pentru admirația ce v'o port, și ca un omagiu adus frumuseții D-v., să vă ofer astă seară, patul meu..

— Ce-mi propuneți, e o îndrăsneală... Nu vă dați seama.

— Vă înștiințez că e târziu. Am nevoie de câteva ore de somn. E regretabil poate ce fac, dar ce vreți? În împrejurările astea sunt foarte grăbit.... Măine la orele 9 trebuie să fiu în șea. Prin urmare nu pot să vă acord decât un foarte scurt timp de gândire.

— Respectul pentru o ființă slabă, Doamnă, trebuie să fie sfânt. Chiar pentru un învingător ca D-voastră.

— Vă cer scuze dacă trebuie să mă port așa. Unui soldat într'o țară cucerită, nu i se poate interzice la urma urmei totul. În ce mă pri-

vește alegerea mea e făcută. Frumusețea Dumneavoastră răpitoare mă turbură prea mult... Vă vreau!... Cu ori-ce preț. Prin orice mijloc. E ultimul cuvânt.

— Vă promit că după miezul nopții.

Și Viorica cade zdrobită într'un fotoliu, înțelegând cât e de zadarnică orice încercare din partea ei.

Hilmi Hussein îi sărută cu o politete prefăcută în genuchi, mâna.

— Foarte bine. Aștept. Am cuvântul D-voastră.

Ordonanța a rămas înăuntru. El și-a întins mantaua pe jos și s'a culcat, fără să-i pese de ceilalți. Somnul lui e întrerupt de horcăituri puternice. Viorica îl ascultă speriată.

În cameră amândoi bărbații dorm. Afară vântul șueră să descopere casele. Ei i se pare că i-a sosit sfârșitul.

La orele 12 și jumătate, turcul se deșteaptă. Femeea stă în fața lui palidă, perdută, fără apărare.

De astădată el e brutal. Ea se aruncă la picioarele lui. Se roagă, plânge, mai cere timp:

— Domnule vă rog... Măine de dimineață...

— Fie măine de dimineață, răspunse Hilmi Hussein.

* * *

Se luminează de ziuă.

Viorica a luat de pe masa ofițerului, cufundat în somnul greu al omului neștiutor, care poate

va muri mâine în vreo luptă — un revolver și îl ține sub haină.

E dărză și hotărîtă pentru orișice.

Ea vrea să se furișeze încet pe ușe. În momentul când s'o deschidă, soldatul se deșteaptă și o oprește. Mașinal dânsa apasă pe trăgaci și omul se prăvălește la pământ lovit de un glonț în frunte.

E afară, liberă.

S'a dat alarma. Trupa s'a pus în căutarea ei. Ucigașa a fost prinsă numai decăt.

În odaia de alături se petrecea ceva tot așa de extraordinar.

Miss Juliette cu hainele sfâșiate, cu părul în dezordine, cu uitătura severă așteaptă pe Hilmi Hussein, să-i facă dreptate.

— Onoarea mea, Domnule, îi strigă dânsa, mi-a fost furată la 59 de ani cu sila de un brigand, în cursul acestei oribile nopți. Mișelul e subofițerul care vă însoțeă. Trebuie să-mi dați satisfacție.

Hilmi Hussein își cere scuze. El se apără, caută să-i arate că n'a avut până azi, să se plângă de disciplina trupii sale. Ea nu vrea să audă decăt de o reparație promptă, exemplară. Ofițerul eră mai afectat de această întâmplare ca de însăși moartea soldatului său.

La interogatoriul luat în grabă plutonierului Regeab, acesta a recunoscut fără nicio greutate faptele.

— Ibrahim, ordonă atunci mânios șeful de

escadron ajutorului său. Ia măsuri să împuști : pe gazda noastră o femeie nobilă pentru că ne-a ucis un om. Și pe subofițerul Regeab, camaradul nostru, pentru că a batjocorit onoarea lui Miss Juliette Mexwel cetățeană engleză.

Condamnații sunt duși după un sfert de oră, legați cobză, în fața plutonului de execuție. Nu se aude un cuvânt. Nu se ridică o protestare.

E o dimineată tristă. Norii sunt la pământ. Vântul a încetat să mai sufle.

O comandă scurtă și văzduhul răsună de o salvă. Pe urmă o a doua. Urmează tăcere câteva minute. Oamenii încălecă repede în mijlocul sgomotului ce-l fac săbiile.

Miss Juliette aleargă în curte să vadă ce s'a întâmplat.

Ea rămâne mută în fața acestei catastrofe pe care n'a prevăzut-o. Corpul stăpânii sale zăcea amestecat în țărână, ciuruit de gloanțe.

Anica plânge și își frânge mâinile. Miss Juliette îngenuche și spune încet o rugăciune. Apoi aruncă o căutătură spre Cer ca și cum ar vrea să înfrunte destinul.

Și soldații se depărtează voioși, pe caii lor înalți, cântându-l pe Allah, ca după o operație isbutită de război.

Câțiva copii din sat s'au adunat pe locul nenorocirii.

Ei arată cu degetul unui trecător dâra de sânge și pe cele două femei care plâng :

— Uite, pe aici au trecut dușmanii!

LAPTĂREASA

- Spuneți voi prietinii, că sunt ciudat, că am o fire imposibilă... Dar dați-mi voe, să am și eu ideile mele, gusturile mele, plăcerile mele...
- Să nu mai vorbim. Ce ai făcut săptămâna trecută...
- De ce?
- Margareta merită s'o schimbi cu alta.
- Aș!
- Am văzut-o. O știu...
- Nu știi nimic.
- O femeie de stradă. Ultima expresie a degradării, a mizerii umane... Poți să tăgăduiești?
- N'ai dreptate.
- Găsești că pentru un om care se respectă, care are o femeie ca Margareta...
- Tocmai de aceia.
- Care te adoră...
- Cristide, mă uit la tine și îmi vine să rîd, mon cher, cu poftă. Te compățimesc sincer. Tu vrei să-mi dai mie lecție? Mie... Ce copil ești!

Cum să mă port cu o femeie, care mă iubește. Te ascultai până acum. Ești un naiv. Ești mai naiv de cât îmi inchipuiam...

— Theo, mi-e milă de Margareta.

— Mie nu.

— E foarte trist...

— O fi.

— Ea care a renunțat pentru tine, la lux, la prietini, la viață...

— Cristide, dragul meu, o femeie nu e interesantă nici odată.

— Ah!

— Ascultă-mă. Ți-o spun ca la un frate...

— Tu vorbești?

— Eu. Nu merită, mon cher. Nici cea mai curată, nici fata care o iei de-acasă de la părinți... Să-i rîzi în nas când poți. Așa fac eu. Nu știu ce fac alții, îi privește.

— Ești un monstru.

— Și mă simt bine. Așa de bine, cum nu-ți inchipui. E un sfat bun. Ți-l dau și ție. Urmează-l, dacă vrei, să nu te plângi mai târziu.

— O s'o omori...

— N'ai nici o teamă. Sufletul femeii are un resort... Un mic buton de siguranță care-i permite tot-d'auna să scape... Ori cât de mare i-ar fi nenorocirea. N'ai nici o grije. Ele sînt mai înarmate ca tine și ca mine. Cultul femeii e cultul prostii..... Parol d'honneur!

— Theo, nu mi-am făcut decât datoria.

— Nu mă îndoiesc. Hai! să mai schimbăm tonul că am obosit... Incepusem să-ți povestesc ce-va adinea-ori. Ce lovitură prepar.

— Imi pare rău că nu pot să te ascult.

— Stăi, nu fugi... E foarte nostim. E vorba de o fată din popor. Ah! femeile din popor. Tu nu știi ce e aia. N'a stat nimeni să-ți explice. Când ai avut una de astea, mon cher... Restul nu mai contează.

— Ai intenția să te desparti de Margareta?

— De loc. Nici nu mă gândesc. Ce idee! Margareta îmi trebuie, mi-e necesară. Îți spun drept, nu mi-ar fi plăcut de loc, să mă văd într'o zi fără ea. Cât ți se pare mon cher, cât vrei să te scuturi de o femeie... Tot se lipește, tot nu se poate, rămâne ceva. Grozav mă supără lucrul ăsta! Omul cel mai afurisit, să știi că e tot slab. Uite, mă iau pe mine. Mi-e rușine, în față ei de multe ori, sunt un laș.. Lasă-mă să-ți spun acum aventura. În fiecare dimineată...

— Theo, te salut.

— Am o lăptăreasă mică care vine la mine. E o femeie delicioasă.

— Poate să fie.

— Măine o fotografiez. I-am propus și ea eră încântată. Cu nimic s'o faci o ființă fericită...

— La revedere.

— D'aia spun eu, că femeia din popor: e natura, e câmpul liber cu farmecile, cu bogățiile lui, e infinitul. Sau dacă vrei mai precis,

e un mic animal sălbatic, nedomesticit, de care mi-e teamă și pe care nu-l cunosc. Vezi asta mă atrage și mă face s'o gădesc așa dulce. Sunt dezolat că pleci. Un cuvânt folositor, o învățătură bună din gura mea în tot cazul, nu-ți strică să auzi. Măcar din când în când....

— Ești un cinic.

Și Cristidi iese furios trântind ușa în urma lui.

II

Margareta Sorescu fusese prietina unui mare bancher din Capitală înainte de a cunoaște pe Theo Rudici. La picioarele ei stă tot ce țara are mai considerabil ca nume, ca avere și ca situație în stat.

Bărbați de toate vârstele își dădeau întâlnire în apartamentele ei și în ochii fie-căruia ardea dorința de a-i fi plăcut.

Amorezat la nebunie bancherul îi ținea un «train» princiar.

Ea avea o modestie și o gingașie care captivă pe toți. Foarte instruită, primise de mică o educație bună, și rolul ei de curtezană, îl jucă cu o simplitate și o grație desăvârșită.

Casa Margaretei era unul din colțurile cele mai simpatice și mai alese ale Bucureștilor. A fi primit în saloanele ei era o adevărată favoare. Avea pentru prietenul său un devotament nemărginit, deși nu-l iubise niciodată. Cu toată cochetăria

ei, în mijlocul vârtejului care trăia, îi rămăsese credincioasă.

Rudici a despărțit-o într'o bună zi. A fost un adevărat eveniment, pentru toată lumea, inexplicabil.

Theo în fond, eră o secătură, un tip de aventurier, foarte inteligent și foarte instruit, cinic și pedant, declamator, și „poseur“ nesuferit. Făcuse studii bune la Paris, debutase în politică cu oare care sgomot, aveă un talent remarcabil, însă din cauza procedeele sale necorecte, era evitat de toți, se făcuse gol în jurul lui. Brun, înalt, cu o figură energică, cu un aer în acelaș timp de „Grand Seigneur“ și de comedian suspect, el nu eră măcar un bărbat frumos și în afară de o voință puternică, fața lui mată, nu exprimă nimic deosebit.

Rudici se aruncase asupra femeilor, acest vast câmp de activitate, după propria lui expresie, unde atâția tineri caută succese și își găsesc un ideal. El culegeă cu profuziune, fără nici o alegere, toate florile care i se ofereau, în dreapta și în stânga, din belșug. Puneă multă fantezie, mult capritiu și o discreție care totd'auna împresionează plăcut sexul slab.

Margareta și-a abandonat pentru el un prieten bun, generos, cu acea ușurință și lipsă de conștiință, pe care o au numai femeile când iubesc.

De doi ani erau împreună. Theo nu aveă o purtare frumoasă. Ea însă îl iubeă, cu toate avertismentele prietinelor, în ciuda dovezilor de rea credință, ca în prima zi când îl cunoscuse.

Locuiau într'un apartament splendid mobilat în Bulevardul Schitu Măgureanu, cu resturile luxului strălucitor de altă dată.

— Nu te-am văzut toată ziua Theo, — intră ea cu brațele întinse într'o mișcare admirabilă de dragoste.

El se retrage din 'naintea ei și aproape brusc îi spune.

— N'ai pierdut nimic.

— Ce ai ?

— Mă gândesc... Și își pune degetul la frunte.

— Team deranjat ?

— Gestul cu care ai intrat, nu mi-a plăcut. E prea teatral...

Ea nu-l înțelege. Ii ia cu delicatete mâna :

— Sînt neliniștită. M'ai așteptat poate prea mult.

— Nici nu m'am gândit.... Ii răspunde el în silabe.

— Sînt vinovată. Am întîrziat.

— Nici o pagubă !... Scandeață Theo.

— Ce rău ești !

— Isprăvește că mă plictisești. Ce dorești ? întrebă iritat.

— Poți să te rog ce-va ?

— De ce nu ?

— Imi dai voce !

— Da, vorbește scumpa mea, te ascult cu plăcere.

— Am o dorință ; de cînd crezi ? Să mergem

Împreună mâine dimineată cu trăsura la Băneasa. Au înflorit teii. Drumul până acolo e așa frumos.

— Cu neputință.

— Nu e posibil?

— Nici gând mâine dimineată. Am altceva mai bun de făcut. Nu sunt ținut să-ți dau explicații....

— Bine, iartă-mă.

— Pretenții așa de absurde până azi n'ai avut...

— Theo, l'ai văzut pe Cristide?

— Da de ce mă întrebi?

— Nu, am voit să știu.

— E un nebun!

— Erați parcă prieteni buni.

— Ce te-a făcut să-ți aduci aminte de el?

— I-am auzit glasul aici.

— Of! Ce tip anost. Numai îmi vorbi de el.

— Theo sunt așa de fericită cu tine. Spune-mi ceva: te ascult. ¶

După un moment de gândire el exclamă cu o indignare prefăcută:

— Mizerabilul!

— Cine?

— Cristidi susține că ești nenorocită cu mine. Inchipuește-ți!

— Vai!

— Tocmai. Am rămas surprins.

— Theo!

— Ar fi fost extra-ordinar din partea ta. Cum mă port eu de frumos. Atențiunile care ți le dau în fie-care moment. Merit eu una ca asta?

— Nerușinatul!

— Mi-a spus-o în față.... Să nu te revolți?

— Ah!

Ea se lipește înfricoșată de pieptul lui, incapabilă de a mai spune un cuvânt, de a mai încerca o apărare. Ea simte în acelaș timp o dorință nemărginită de a fi mângâiată, de a se abandona în brațele celui pe care-l iubește cu patimă.

El o dă la o parte ușor.

— Ai să mă lași singur—îi ordonă apoi cu cruzime.

Margareta se supune. El chiamă servitoarea bătând din palme ca un pașă așezat pe divan.

— Dominico, îmi trebuie o pereche de haine de tăvăleală, pentru mâine de dimineață.

— Cum să fie, hainele, conașule?

— Un costum mai uzat. Plec unde-va afară la câmp. Restul nu te privește. Nu e nevoie să știi mai mult.

— Foarte bine conașule.

— Dominico, la ce oră are obicei de vine lăptăreasa noastră?

— La ora 6 dimineața.

— La ora 5 și jumătate ai să mă deștepti negreșit. E vorba de o afacere foarte importantă... pe care nu trebuie s'o pierd și pe care tu nu trebuie s'o pricepi....

— Am înțeles, conașule.

III

— Oare! Să fie el?

— No, bată-l Dumnezeu de boier.... Că tare-i nebun.

— E cu Ionica.

— Cu lăptăreasa în căruță?

— Asta e prea mult!

Pe la orele 6 dimineața, toate jupânesile, care măturau, toate bonele, cu coșul de piață, la subțioară, ieșiseră afară în culmea agitației și priveau la spectacolul acesta nemaipomenit.

În căruța cu două roate, cu care își servea Ionica clienții, Theo Rudici luase loc liniștit.

Intențiunea lor era să iasă la cheiul gârlii, pentru ca de acolo, să se îndrepte afară din oraș.

Personalul de serviciu însă, vigilant, curios, ieșise la timp, pentru ca să-i surprindă în aceasta călătorie de plăcere pe amândoi.

— Ei și! N'am voie, să petrec... Când mi s'a prăpădit bărbatul, de un an de zile! Am să dau socoteală? Așa vreau, așa fac — protestează în gura mare lăptăreasa.

Și cu biciul făcea semne amenințătoare. Publicul care se adunase, o privea cu ostilitate din ce în ce mai mare.

— Am plecat la plimbare. Ce poftiți? Ce vreți? Am furat ceva, mă rog? Boerule, ține-te bine, să nu te văz sub roate. Iapa mea e năbădăioasă. Nu te uii, trap întins ce are! Mânca-iaș sufletul ei.

Depărtându-se o clipă, avu un sentiment de ușurare.

— Of! Bine că scăpai de boaghinele astea. Apoi rîzînd cu zgomot:

— Am pățit-o! Lumea o fi crezând, cine știe ce, că ne-a văzut pe amândoi.... Ce te găsi și pe D-ta, cu fotografia asta, tocmai azi? Nu puteai s'o lași altă dată? Barem știi cum să-mi scoți poza? Să nu ies pocită! Aoleo vai de mine! mai bine mă lipsesc.

Rudici voi să-i răspundă printr'un gest ce-va.

— Sezi bine. Sezi la locul D-tale.... Crezi că, așa merge. Văduvioară văduvioară.... da sînt cinstită! Nu e glumă să știi.... Nu te luă că am plecat cu matale.... Ce e în sufletul omului, să vezi: n'am negru, nici cât sub unghie. Sînt curată și nepătată. Văduvioară oi fi, da mă țiu bine.... Bodaproste. Astâmpără-te.... Sezi frumos... că te croiește acu.

Ionica eră femeie desghețată. Tânără, cu ochi verzi, strânsă în talie, cu pantofi în picioare, și cu tulpan subțire pe cap, albă, curată, aveă o gură mică roșie, o față plină, vioaie, un mers hotărit și ștregăresc.

Ea nu părea de loc intimidată de faptul că alături aveă un «personaj».... Din potrivă nu se gîndeă, de cât la fotografia, care aveă să i-o facă și bine înțeles, o visa «a la minut». In afară de plictiseala ce avusese la plecare, numai aveă nimic în vedere, în momentul de față, de cât calul care-l conduceă, să meargă bine.

— Die Roaibo, că te arz la muștiuc—strigă ea ridicând biciul în sus și plesnind sfârcul în aer.

Lui Theo îi venea să râdă. Totuși splendida lui siguranță dispăruse, alături de manifestarea exuberantă a lăptăresii.

— Bine boierule, nu mă lăsați în pace? Să mă scoți din minți!... Bat-o Dumnezeu de poză. Asta îmi trebuie mie?

— Lasă că o să fie bine — o consolează Theo.

Profitând că nu eră nimeni prin prejur, el vrea să devie îndrăsneț.

— Nu te întinde, că-ți trag la mir.

— Da grozavă ești!

— Așa sînt eu. Nu se atinge de mine de cât bărbatul cu cununie.... Lui îi dau voie și pace.

— Am de gând să te scot frumoasă.

— Să văz și eu cu ce te tot lauzi?

El îi arată aparatul. Un «Goetz» veritabil.

— Cu ăsta micul?—și o pufnește risul.

Deceționată își întoarce spatele, vorbește calului, zorindu-l:

— Hai maică, să-l vedem, ce e în stare să facă!

Eră o dimineață încântătoare. Pe cheiul gârlii treceau încet căruțe de zarzavat spre piață. Un miros de flori de salcâmi venea dintr'o curte. Sufletul lui Theo tresări de o emoție nouă, puternică.

— Am ajuns. Să intrăm în grădina asta. E așa de frumos!

— La ce ?

— Salcâmul, florile, m'au amețit. Alegem un loc mai liniștit. Vreau să-ți fac mai multe fotografii. Lasă-mă să lucrez cum știu eu fata mea. Ai toată încrederea.

Lăptăreasa nu bănuia nimic. Eră de bună credință. Nerăbdătoare așteptă rezultatul.

— Așează-te ici. Nu clipi... Bagă de seamă.

— Ia mâna de pe mine!... că te lipesc.

— Vino încoa. După copaci e mai bine.

— Ce tot te învârtești de colo până colo ?
Umbli cu mofturi !

— Vai, răutăcioasă ești !

— Imi vine să mor de rîs, când văz că bați locul de geabă. Fă ce-vă odată... Eu nu te înțeleg, vrei să mă amăgești ?

— Atunci tăcere — anunță Rudici. El face câteva gesturi ca și cum ar fi început să opereze.

— Gata ?

— Așteaptă.

Theo însă e tenace. El o ia de astă dată cu forța de mijloc și îi sărută buzele cu ardoare.

— Olio ! Stai ! O fi mergând cu cocoanele mari, așa, cu sila. Cu de al de mine nu, frățioare.

Și îi dă brânci. Incăpățănarea ei îl obosește. El își dă seama că e o ședință perdută. Totuși nu vrea să se dea bătut.

O apucă cu tărie de mâini. Surprinsă, ea încearcă să se apere, dar în zadar.

— Aşa ne-a fost vorba? — Strigă biruită şi cu glas din ce în ce mai stins...

Ionica îl priveşte uluită, îngrozită... Ea se şterge pe faţă, pe buze, pe unde sărutarea lui brutală o atinge.

— Necuratule? Piei din naintea mea!...

Deodată însă simte cum i se taie picioarele, ochii i se împăiejenesc. Puterile o părăsesc cu totul.

Theo o apucă în sfârşit în braţele lui puternice satisfăcut că a triumfat. El se simte stăpân pe această pradă, pe care o dorise atâta vreme şi care acum îi aparţine în întregime.

Dar lăptăreasa se deşteaptă. Ameteala ei nu a durat decât o clipă. Cu ochii însângezaţi, hotărîtă pentru suprema apărare, ea se desface din braţele lui. Nu se mulţumeşte cu atât. Pune mâna pe un par pe care l'a smuls dintr'un gard, şi începe să-l lovească cu sete... Ishit greu în frunte, Theo se prăbuşeşte fără să scoată un cuvânt.

El a căzut victimă unui accident stupid, brutal, neprevăzut, într'o carieră galantă de Don Juan. Ionica în timpul acesta se făcu nevăzută. În fuga ei desnădăjduită, se opreşte ca şi cum şi-ar aduce aminte de ce-va, urmărită de un gând, chinată de teamă:

— Dacă o fi ţinând la mine!... Dacă m'o fi iu-bind!... Omul ăsta nu era nebun. Ştia de ce se leagă de mine. Aoleo ce s'o fi întâmplat? Săracul! Se întoarce. Rănitul tocmai deschise ochii. Ea

il ia în brațe și îl sue în căruță. După ce îi sărută mâinele :

— Bine că nu te-am omorît ! O să te îngrijesc...

— Nu, îți mulțumesc

— Te duc acasă la mine.

— Nu mai îmi trebuie...

— Să-te fac bine. A cui e vina, dacă n'ai știut cum să mă iei ! Mă puneai în sân ca pe un pui de găină. Mă vedeai blândă, și nu ziceam pis..

Au intrat în curtea ei ! O căsuță, cu șită veche, la ferestre, cu mușcate... Înăuntru, un miros îmbătător de busuioc și de borangic.

— Ți place aici la mine ? îl întreabă ea mângându-l pe obraz.

El nu răspunde. Apoi strângându-l la piept ca și cum ar fi voit să-l împace îi zice după ce-l sărută cu foc :

— Dragostea e mai dulce după bătae !

* * *

A doua zi la Margareta Sorescu acasă erau adunați toți prietini. În zadar căutau s'o liniștească de lipsa lui Rudici.

Singur Cristide stă de o parte, bănuind despre ce e vorba și așteptă.

Spre seară, amicul său apare palid, bandajat la cap. El îi iese înainte :

— Ai avut o chestie de onoare, pe teren ?

— A fost ceva mai mult de cât atât.

— Atunci e grav.

— O vânătoare de tigri sau o aventură cu o femeie din popor e tot una. Era să mă coste viața..

Cristidi izbucnește într'un hohot de ris. Rudici îi face semn discret spre apartamentul Margaretei:

— Mai încet, că ne aude. Apoi continuă cu un aer obosit:

— Femeia din popor e o fiară. Ori o învingi ori te învinge, ești totdeauna de sacrificiu...

— Atunci ea le răzbună pe celelalte?

— Da, ai dreptate — răspunse gânditor Theo.

Și înclinându-se în fața Margaretei, îi sărută mânele pocăit și cu multă umilință.

IMPUȘCA-DRAC

— «Să vă povestesc ce mi s'a întâmplat pe front. Am avut o dragoste — o dragoste trecătoare — cum sunt toate lucrurile într'un războiu. Și s'a isprăvit, cum nu mă așteptam — în sânge. Așa e în războiu; regula e moartea, viața...». Și ofițerul se opri cu privirea în pământ. Apoi continuă clătinând capul:

«Eram foarte amărit în ziua aceea. Perdusem pe cel mai bun om din baterie. L-am căutat toată după amiaza. A fost peste putință să-i dau de urmă. Mort sau prizonier! Mărturisesc că mă simțeam așa de nenorocit, încât mi se părea, că mi-am pierdut mâna dreaptă. Eră într'adevăr mâna dreaptă a mea, sergentul Kiriță Iorgu, zis și Impușcă-drac, cum îi spuneau toți la regiment, din cauza nemai pomenitei precizii cu care trăgea. Cu o lovitură de tun curăță un infanterist. Cu un ștrapnel mătură din goană un călăreț.

Eră un artist în această privință. Tirul îl re-

gulă cum credeă el. Aveă metoadele lui speciale, care nu dădeau niciodată greș. Dar Impușcă-drac mai aveă și o altă însușire, pe care mă bizuiam tot așa de mult. Eră omul datoriei de fier, ar fi fost în stare să omoare pe tat'su, dacă șeful lui ar fi poruncit. Adesea ori am vrut pentru serviciile pe care mi le-a făcut, să mă port cu el ca și cu un tovarăș. A fost cu nepuțință. Drept ca o lumânare, cu mâinile lipite de vipușca pantalonilor, nevrând să râdă în fața mea niciodată, gata în orice clipă și pe orice vreme, să îplinească un ordin, cu primejdia vieții... Așa eră Impușcă-drac și n'a fost chip să-l schimb.

Acuma îl perdusem, după ce lăsasem rănit într'un spital la Alexandria și pe locotenentul, ajutorul meu.

Il trimesesem mi-aduc aminte într'o recunoaștere, după ce ieșisem din luptă, de oarece infanteria din stânga nu mai da nici un semn de viață, și nu știam dacă mai există...

Noua poziție pe care o ocupasem eră în pădurea Drăgăneștilor. Așteptam ordinele noi de luptă; știam că suntem sortiți să intrăm iar la învâlmășală. De necaz am hăut la cheson un sfert de kilogram de cognac în amintirea lui Kiriță.

Fruntașul Ionete Nicolae, tot un specialist și el, dar în alte chestiuni, se apropie de mine să-mi spue ceva. Ionete eră pentru afacerile externe.

El erà dator să știe tot ce e afară din baterie, ori unde am fi fost, în marș, în cantonament sau în luptă. Bine înțeles porunca erà să cumpere tot ce erà mai bun de ale mâncării, și să dea oricât, fără să se uite. Intr'o seară ajunsesem la marginea unui oraș, pe care-l credeam ocupat de inamic. Fruntașul meu s'a furișat înăuntru și ce credeți că mi-a adus? O sticlă de șampanie!

Un «Veuve Cliquot». Erà o surpriză pe care numai Ionete știà să o facă!

Căci mai aveà și apucături de filosof:

— Dar dacã murim noi mâine? Domn locotenent Prejboiu se duse. Domnu sergent Kiriță asemenea. La toți o să ne vie rândul!

N'apucase Ionete să isprăvească cu îndemnul lui spre veselie, când iată santinela îmi aduse trei fugare.

Două încep să plângă. Cea mai tânără însă se uită drept în ochii mei, pe când celelalte își șterg lacrămile.

— Nu fiți sperioase așa, fetelor, le încurajază fruntașul. Cum o da Dumnezeu acum! Tot mai bine, să mergeți cu ai noștri.

Drept răspuns pibegele se priveau una pe alta.

— E treaba voastră. Eu mă duc. În mâna dușmanului nu vreau să cad — se hotări cea mai tânără.

M'am grăbit s'o iau. Și în adevăr s'a lipit de mine, ca un câine credincios, care nu se mai

desparte, nici la bine nici la rău, de stăpânul lui.

O îmbrăcasem ca soldați. Purtă un bonet și o manta, pe care cu toate că o strâmtasem, îi eră prea mare.

Chiar a doua zi dimineata am pornit lupta. Bateria mea a trebuit să susțină un foc violent de câteva ceasuri, în care timp am fost supuși celor mai grele încercări. Un obuz inamic, mi-a aruncat în înaltul cerului, un cheson, omorându-mi trei cai, un soldat și rănind ușor alți doi.

Singura mângâiere a acestei zile a fost Catinca. Vrednică, curagioasă peste măsură, ea eră peste tot locul, îngrijind răniții și adeseaori cărând cu servanții muniția de care aveau nevoie.

Spre seară ne-am retras. Infanteria eră obosită și puțină și mișcarea de învăluire a dușmanului eră aproape gata.

Noaptea am rămas pe șosea.

Nu ne mai gândeam la ce e în jurul nostru, nici la ce o să mai fie. Toată vremea caii ronțăiau grăunțele și fânul, pe care avuseseră grije oamenii să li le pue înainte. Din când în când câte un soldat care nu putea să doarmă, își aducea aminte de acasă și oftă. Oftatul lor ni se părea aproape neînțeles.

Și viața asta am dus-o așa vreo 5—6 zile.

Eră bună și supusă. Adeseaori când eram ocupat aiurea, o găseam între soldați, veselă, îmbărbătându-i, cântându-le cântece din satul lor.

Le coseă, le făceă rostul la cazan, umblă pentru ei în toate părțile.

— Fata asta e ca argintul viu, e dracul gol, spuneau câte unii.

De altfel eu însumi, care eram foarte aspru cu oamenii mei înainte, devenisem acum cu desăvârșire potolit.

Am fost cu ea în toate luptele dela Prunaru, dela Bălăria, am susținut retragerea pe Argeș, am trecut prin clipe de desnădejde, prin mari amărăciuni, când credeam că totul e pierdut.

Nu odată ne-am văzut lăsați singuri, în mijlocul câmpului fără ordine, fără legătură, cu inamicul gata să ne cadă în spate. A fost o minune că am scăpat. Nu mint când vă spun, că multe din planurile bune, pe care le-am avut, idei de o clipă, care descurcă o situație, le datorez ei...

În sfârșit ne-a venit și nouă rândul. Am fost scoși din luptă și trimiși înapoi să ne odihnim. Am intrat pentru întâiași dată într'un sat și am tras la o casă de oameni... Aveam acum o odaie. De mult nu mai dormisem sub un acoperiș. Cătinca și cu mine, de bucurie, ne-am așezat pe o laviță. Ne uitam unul la altul ca niște copii, mirați de norocul care dase peste noi. Fața ei era rotundă, ochii răsători, sprâncenile mari, arcuite, pielea albă.

Fata asta de țaran avea ceva din frumusețea unui desen.

Mișcările ei erau așa de vii și așa de mlădioase, încât simțeam că voința mea ajunsese o jucărie... Ea nu bănuia nici pe departe efectul ce-l avea asupra mea. Obișnuit a porunci soldaților, nu-i arătam nici ei, slăbiciunea ce aveam. Uneori mă năvăleă o simțire de duioșie...

Cine eră pribeaga asta? Ce căută aici cu noi! Noi toți nu eram niște pribegi, pe drumurile astea blestemate, pe care ne pândeă moartea după fiecare colț? Istoria noastră a fiecăruia nu eră și ea o taină, care nu știam cum se va sfârși mâine?

Intr'o zi Ionete vine la mine. Imi vorbește grăbit...

— Domnule locotenent. Domnule locotenent.

— Ce este?

— O minune.

— Anume?

Catinca e sora lui Impușcă-Drac.

— Ești nebun? îi strig eu revoltat.

Ionete vrea să mă potolească. El îmi dă câteva explicații. Le ascult cu groază, cu surprindere. Incepui să cred că aveă dreptate.

Catinca eră dintr'un sat de lângă Giurgiu.

Fugise cu alte fete, la apropierea dușmanului. Așa dar, sora lui Impușcă-drac!

Descoperirea aceasta m'a uluit așa de mult, în cât nu știu de ce, toată noaptea n'am putut dormi.

A doua zi am pornit înainte la drum. Pe la

amiază primesc mai multe ordine confidentiale.

În timpul acesta printre soldați se răspândise un svon, că sergentul Kiriță Iorgu trăiește și că ar fi scăpat din mâinele dușmanului.

În adevăr între hârțile sosite, găsesc și un ordin de zi privitor la sergent, prin care i se aduc cele mai mari laude pentru purtarea lui vitejească: «trecând prin liniile inamicului și aducând la divizie informațiuni prețioase, etc.»

Opresc coloana. Și adun toți oamenii. Le citesc ordinul elogios al generalului. Le spun că trebuie să fie mândri că viteazul acesta, e unul din ai noștri. Soldații scot căciulile și strigă: ura! Plin de însuflețire chem pe Catinca și cer voe în namele tuturor soldaților mei, să sărut pe sora sergentului Kiriță Iorgu, care a adus așa de departe faima bateriei a III. Momentul acesta nu-l voi uita niciodată. Toți eram cu lăcrămile în ochi.

Nu se înserase încă, eram în bivuac, când ne pomenim cu sergentul Kiriță. Eu tocmai lucram cu furierul în cortul meu; când îi aud vocea:

— Să trăiți, domnule locotenent.

Mă scol. Afară tocmai sosise soră-sa și îl ținea de mâini.

— Nene Iorgule, da nu te uiți încoace?

Îl observ pe Impușcă-drac. El avu o tresărire, își păstră poziția lui de «drepti», cu fața întoarsă spre mine.

— Ce, n'o cumoști?

— Ba da. Voiam să vă raportez întâiu de lipsa mea.

— Ah ești teribil Kiriță — îi strig eu ca scos din fire. Du-te, omule. E Soră-ta! Nu vezi? Nu mai îmi raporta nimic.

— Nene! Of! ce dor mi-eră de matale!

Când s'a întors, l-am văzut pe Impușcă-drac, cu Catinca de gâtul lui.

Seara în bivuac a fost sfat mare, la care ca șef am ținut să fiu de față. Kiriță ne-a povestit întâmplările prin care trecuse. Și eu ca să serbez evenimentul acesta, am dat ordin să se împartă la toți oamenii, ca supliment, o litră de vin roșu.

Am intrat pe urmă în cortul meu. Și m'am culcat. N'am putut să adorm. M'am gândit tot timpul la Catinca dacă o să mai poată să v e. La cea mai mică mișcare, îmi băteă inima. Credeam că e ea.

Auzeam afară pașii rari și apăsăți ai santinelii, căruia în această privință avusesem grija să-i dau consemnul.

Ațipisem. Eră târziu după miezul nopții. Sar în picioare. Catinca eră la căpătâiul meu.

— Nu te supără, domnule locotenent, pe mine. Nu-mi dă drumul nenea de lângă el de loc. Viu mâine seară. Vreă săracul, să-i spun ce am lăsat acasă.

Mă învățasem cu dânsa. Aprindeam țigare după țigare și umblam afară de colo până colo, cu chip

că fac noaptea inspecție, la cai, la oameni, și la posturi.

Până la ziuă așa m'am frământat.

A doua zi pe Cătinca am văzut-o foarte puțin. Așteptam seara cu nerăbdare.

M'am retras mai de vreme în cortul meu ca s'o aștept. Frunțașul Ionete intră și fără nici o introducere îmi spune:

— O să fie bucluc mare cu Cătinca asta.

— De ce?

— A aflat domn sergent Kiriță tot.

— Ce a aflat?

— Feriți-vă de Impușcă-drac, domnule locotenent. Nu se știe ce poate să iasă. E om rău, nu iartă...

N'am dat nici o însemnătate acelei vorbe. Am continuat s'o aștept. Peste o jumătate de ceas, ea a venit. Ce veselă eră! Nici o bănuială, nici o grije, nimic. Și eu eram tot ca dânsa. Nu știam ce ar putea să ni se întâmple.

Când a plecat mi-a spus că a cam întârziat... și că o să bage de seamă frati-său. Eră ziuă. Ne-am îmbrățișat și înainte de a ieși, mi-a zis încet:

— Măine... Măine...

Două minute au trecut, nu mai mult și aud o detunătură surdă în apropiere. Frunțașul Ionete și sentinela, erau lângă mine, hotărâți să mă apere.

— Da, ce? E aici în bivuac?

— Da domnule locotenent.

— Cine a îndrăsnit ?

— Domn sergent Kiriță.

Pricep. Imi iau centironul și revolverul și ies. Intâlnesc caporalul de gardă, care-mi dă raportul :

— Domn sergent Kiriță a pus arma în pieptul soră-si. A așteptat-o să iasă dela d-v., și a ucis-o, să trăiti domnule locotenent.

Un moment mă gândesc, să mă răzbun. Suntem în război și eu sunt șeful lui. Am dreptul să-l împușc pe loc. Mă îndrept să execut această hotărîre.

La 30 de metri de cortul meu, în dosul unui dâmb, dau de cadavrul cald al fetii. Dacă aș fi fost singur, aș fi plâns lângă ea, ca un copil. Dar erau acolo mai mulți soldați în jurul ei și mi s'a părut că sunt pe câmpul de luptă și că... a căzut unul din ei. Am privit-o cu brațele încrucișate, ca pe un camarad pe care un glonț rătăcit l-a smuls din mijlocul nostru.

N'am zis nimic. I-am auzit numai spunând :

— Mare păcat și-a făcut domn sergent Kiriță.

După câțva timp apare și Impușcă-drac.

Eră palid și se clătină pe picioare. Eră de nerecunoscut. Am vrut să fiu singur cu el și am făcut semn celorlalți să ne lase.

— Kiriță, suntem ostași. Și suntem datori să vorbim pe față.

— Da, d-le locotenent...

— S'a întâmplat o nenorocire. Cauza am fost eu.

— Nu știu domnule locotenent.

— Îți cer ertare că te-am supărat. Fără voia mea Kiriță. Am găsit-o, nu știam că-i sora ta, pe drum, lângă o pădure...

— Așa a fost să fie, — murmură sergentul.

— Trebuie să ne facem acum datoria de creștini. Să ne aducem aminte că cel ce moare în mijlocul nostru se îngroapă cu cinste.

— Cum voiți domnule locotenent.

După amiază totul eră gata pentru ceremonie. Micul cosciug îl purtau pe brațe doi soldați. În urma lui veneau fruntașul Ionete, sergentul Kiriță și cu mine. Pe o cruce albă de frasin, în colțul unui crâng, nu departe de bivuac, am pus aceste duioase cuvinte:

Bateria III

Camaradului Catinca Kiriță.

Neuitată amintire!

A doua zi am cerut colonelului meu, să mă mute la stat majorul Regimentului. Ce greu mi-a venit să mă despart de oamenii mei!

I-am adunat și am vrut să le spui câte-va cuvinte dar n'am putut. Unul din ei a ieșit în fața frontului și a rostit:

— Domnule locotenent ați fost părintele nostru. Eră sergentul Impușcă-Drac.

Bateria a treia se încolonează pe șosea. Ea defilează prin fața mormântului proaspăt. Oamenii se descoperă, își fac semnul crucii și se îndreaptă spre necunoscutul ce pe fie-care, într'un război îl așteaptă».

CEA MAI FRUMOASĂ FATA NU POATE DA DECÂT CE ARE

— Ah! Viața asta, e așa de extraordinară și de neînțeleasă câteodată, nu știi, s'o iubești sau s'o urăști? Să-ți spun dragul meu ce-am pățit. Să vezi și tu pentru ce sunt așa de nenorocit. Casa mea mare, cu perdele grele, cu mobile masive, cu fotolii largi și cu oglinzi aurite, închipueșteți-o goală, — ca inima unei femei, care nu se mai simte iubită. Aveam două ființe, două nebune, doi draci, care-mi răsturnau mobilele îmi dădeau peste cap covoarele și făceau atâtea grimazuri în oglinzile mele venețiene!... Azi nu mai sunt! Eram așa de mulțumit, că le aveam. Eram așa de fericit că le vedeam, că le auzeam, că erau ale mele, numai ale mele. Dar m'au părăsit... S'au dus... Dumnezeu știe unde; Dumnezeu știe pentru ce!

Bietul om pareă foarte abătut. Își ștergea de pe frunte sudoarea, își făcea cu batista vânt

peste fața lui congestionată, uitându-se când la dreapta, când la stânga, par'că să le vadă apărând.

— Bine, dar e îngrozitor să fii tras așa pe sfoară, cum am fost eu — începu tot el. Iertați-mă că nu-mi viu în fire...

Liniștindu-se mai târziu, continuă:

— Una e o franțuzoaică, cu nasul în vânt, cu pielea albă, cu corpul mic și suplu ca al unei danseuse, Simone. Celaltă e un fox... cu pete negre, cu codița scurtă, Little Lady. Pe amândouă le-am găsit. Le-am «cules», mă înțelegeți, de pe stradă, într'o zi. Voiajam. Mă aflam la Lyon. Simone eră săracă. Trebuie să fi fost fiica unor oameni foarte nenorociți. Intr'un costum simplu, aproape mizerabil, par'că o văd plimbând-se lângă un «square», pe un soare iute de vară. Gesticulă. Și în ochii ei mari și frumoși, eră atâta tristețe și atâta disperare, încât m'am oprit în loc înduioșat, să-i vorbesc. Nu eră nimeni. Mă apropii și o întreb:

— Unde mergi mititico?

— Ah! D-le sunt foarte nenorocită.

Insist să-mi spuie de ce.

— Vă rog foarte mult, lăsați-mă.

— Poate îți pot fi de folos, mititico.

— Inutil, d-le, inutil. Chiar adineaori am luat hotărîre gravă. Să mă sinucid astăseară. Nu mai interveniți, e prea târziu.

Și începu să plângă, un plâns, care ar fi sfâ-

șiat inima oricui și sunt convins, că ar fi muiat și pietrele...

— Poate iubești? îi șoptesc.

— D-le, drept ce mă luați, îmi răspunde cu asprime. Eu sunt fecioară. Nu vă dau voie să vorbiți astfel.

Cu mare greutate am convins-o, să stea pe bancă. M'așez și eu și ca un doctor, încep să pipăi rănile ei sufletești, să descoper cauza nenorocirii.

— Sunt părinții mei, cari sunt foarte răi, domnule.

— Ah! mititico! Mititico tare te plâng! Ce e de făcut? Ei vor continua în viitor, să te maltrateze.

— D-le trebuie să fiți un om foarte cumsecade.

— Da, dar nu e destul; nu e de ajuns numai atât... Eu vreau să te ajut. Mă gândesc, să te scap.

— E foarte simplu. Dacă nu trebuie să mă sinucid, nu trebuie să mai dau ochi cu ei. Alt mijloc nu există. Dacă ați ști cum îi urăsc.

— Pe cine?

— Pe părinții mei. Nu vă mai spun, sunt niște monștri, niște brute... Nu vă mai ascund adevărul. Inchipuți-vă niște alcoolici, care zi și noaptea nu-mi dau pace.

Și ochii ei mari, frumoși se aprind și cetesc în ei teribile scene, care trebuie să aibă lec în casa lor sărăcăcioasă. Înțeleg acum că hotărîrea

desperată de adineaori din square, nu mai eră o prefăcătorie, ci o realitate dureroasă.

O conduc la hotelul meu. In drum îmi iese în cale, așa întâmplător, ce voți, ceasul — cealaltă, foxul.

De mult doream un fox! Eră visul meu. Little Lady mi-a sărit în brațe. A venit la mine ca la stăpânul ei. Și a început să se joace și să facă atâtea nebunii, încât n'a mai fost cu puțință, s'o dau jos dela piept. Din clipa aceea, nu ne-am mai despărțit.

Două vagabonde, doi copii pierduți și găsiți; iată bilanțul neașteptat, al acestei norocase zile.

Eram fericit. Mergeam cu un aer de triumf. Eram ridicol! Par'că cine știe ce afacere extraordinară făcusem.

Chiar în seara aceea a trebuit să părăsesc hotelul. Direcțiunea n'a vrut să mă admită cu o astfel de colecție și m'a invitat să-mi iau bagajele. In zadar am protestat. Am fost aruncați în stradă fără milă și fără nici o considerație pentru mine, un străin...

A doua zi câte-și trei am găsit un domiciliu. Și firește, că ne-am instalat. Pentru puțin timp însă!

Little Lady a provocat din prima zi un scandal enorm. Avea o antipatie grozavă contra copiilor. Acest lucru a ținut să și-l arate la cea dintâi ocazie. Cu o cruzime pe care nu mi-aș fi închipuit-o, dela un animal așa de mic și de dră-

gălaș, a sfâșiat pur și simplu pulpa unui băiețaș al locatarului, care a vrut s'o mângâie. N'am zis nimic. Am plătit o despăgubire importantă ca să înăbuș afacerea, să nu mai fiu dus la judecată ; și ne-am mutat. Nici acolo n'am stat mult, deși aveam confort și alte avantagii. Motivul era că Simone nu iubea pe Lyonezi; pe acești «compatrioți fără suflet și fără inimă». Ea a ținut să părăsim imediat orașul în care s'a născut, care-i amintea chinurile și suferințele, impuse de cei doi «briganzi», cum îi numia, pe părinții ei.

Am luat câte și trei trenul și ne-am îndreptat spre graniță. Călătoria aceasta n'o voiu uita niciodată. Am petrecut admirabil. Mulțumesc Cerului, că am făcut drumul fără incident. Căci vă spun drept, aveam cu ele o grije, la fiecare pas, la fiecare minut, să nu mi-se întâmple ceva. Aveam o emoțiune care mă strângea... ca nu cumva să le pierd.

Ne-am dat jos la Montreux. Marele lac al Lemanolui, scaldă împrejurimile acestei minunate localități și în undele lui clare se reflectau somptuoasele hoteluri și vârful munților cu funiculare.

Simone a fost de părere a doua zi să luăm o barcă și să ne plimbăm câte și trei. Ceeace am și făcut. Aveau o bucurie nebună amândouă. Ajunseserăm ca la 50 de metri de țărm, când deodată văd pe Simone cu cățelușa în brațe și fă-

când o mișcare greșită, căzu în apă. Am crezut un moment că visez și numai țipătul ei desnădădui m'a trezit la realitate. Lacul avea o adâncime neînchipuită în această parte. Nu mi-am pierdut timpul. Știam să înot; m'am desbrăcat și m'am pus în căutarea lor. O lume enormă se strânsese pe țărm.

Câteva persoane ne-au venit în ajutor. În sfârșit am salvat-o. Când am adus-o la ponton își pierduse conștiința. Sleit de puteri și speriat de starea în care se află, am avut o criză de disperare, încât cei care se aflau de față, mă credeu pe mine în pericol. Medicii chemați în grabă au examinat pe Simone și au declarat: cazul nu prezintă nici o gravitate. Ne-am îndreptat atunci plini de speranțe, spre hotel. Little Lady ne urmă, abătută, puțin zăpăcită, de această baie și de lumea care se interesă de noi.

Pot să spun că abia a doua zi mi-am venit în fire. Simone a stat în pat vre-o lună și Little Lady s'a ales și ea, depe urma acestui accident, cu o tremură nervoasă, care a ținut-o vre-o trei zile.

Această încercare, căci eu așa o consideram în marea mea dragoste pentru amândouă, mă schimbase cu totul. Simțeam că mă legasem și mai mult de ele.

Mă pândia însă o nouă nenorocire. Hotărît o fatalitate se ținea de mine, din prima zi de când le-am cunoscut.

Little Lady, devenise foarte nervoasă, din cauza că ieșam foarte puțin, ca să n'o las pe Simone singură. Căpătase un obicei, se suiă pe fereastră, de unde lătră în stradă, prindea musculițe și făcea tot felul de nebunii. Aveam apartamentul la etajul al treilea. Ei bine, într'o dimineată m'am pomenit că a căzut, de acolo de sus, dela această ametoare înălțime. Am alergat ca un nebun pe scări, punând în mișcare întreg hotelul pentru ca s'o găsesc jos, în grădină, într'un hal de plâns, cu picioarele din urmă zdrobite, țipând și chelălăind de ți se rupea inima.

— Little Lady, Little Lady, încerc s'o liniștesc. Sărmana! Am crezut-o pierdută. Un specialist a examinat-o și mi-a declarat, că în afară de comoziunea interioară, asupra căreia până acum nu se poate încă pronunța, nu vede decât o luxație a piciorului drept dinapoi. Veterinarul mi-a spus că printr'un sistem propriu se poate îndrepta. După recomandăția lui, am luat imediat trenul și m'am dus în apropiere la Lausanne unde am internat-o într'un institut.

Am fost de față la operație și la toate îngrijirile care i s'au dat în urmă. Cățelușă a scăpat, fără să rămâie măcar vre-un semn serios la picior. Simone părăsiă patul și Little Lady spitalul odată. Am venit după aceea în țară. Ce bucurie! Ce nebunii crezi că au făcut în primele zile! Aici cel puțin îmi ziceam că o să fiu liniștit. Nimeni n'o să ne turbure. Nu. Aici am primit lo-

vitura de grație. Simone a dispărut... și Little Lady după ea... Un accident iar ? Aș, nu !... Am zărit-o pe Simone, adineaori, cu coșul ridicat. Și pe Little Lady, sunt sigur, că n'au înhățat-o hingherii. Sunt împreună... amândouă... Vagabondele! Ori cum dragii mei, e păcat... Pentru mine e dureros. Să nu știi de ce au plecat. Un motiv, o explicație, în sfârșit orice... Mi-eră de ajuns. M'aș fi mulțumit cu atât... Nu m'aș mai fi plâns. Dar să n'ai nici atâta, după câte le-ai făcut... Ah ! Viața asta, e așa de extraordinară și e așa de neînțeleasă, încât nu știi, s'o iubești sau s'o urăști !...»

În timpul acesta ușa se deschide și feciorul intră, aducând pe tava de argint o scrisoare dela Simone. El o desface tremurând.

Domnule,

Țiu să vă spun că dela început existau împotriva d-voastră grave bănueli... Le aveam în mine, le țineam, nu le puteam însă arăta, fiindcă nu aveam încă dovada. Alaltăieri, întâmplător, mi-ați dat-o așa de sdrobitoare, așa de strălucită, încât ați risipit din sufletul meu ori și ce fel de îndoială. Mi-ați arătat ceeace de altminteri bănuiam de mult că sunteți: un ipocrit și un fățarnic.

M'am temut întodeauna, instinctiv de d-voastră. Mi-am zis de nenumărate ori cu neîncredere, de câte ori îmi făceați câte un bine :

— Bătrânul ăsta, ce tot se îndeasă așa pe lângă mine?... Oare ce-o fi fiind în definitiv ?...

Ei bine d-le, m'am convins: sunteți omul cel mai interesat și cel mai rău, pe care l-am văzut pe suprafața pământului.

Și acum cărțile pe față

Aduceți-vă aminte de îngrozitoarea vorbă pe care mi-ați aruncat-o în față alaltăieri din senin și pe care n'am să v'o iert niciodată.

Eram bolnavă, ușor răcită în pat. Ca întodeauna îmi dădeți îngrijirile d-voastră nesfârșite, delicate, pe care n'am să le tăgăduiesc niciodată. Intr'un moment de sinceritate sau de expansiune, v'am spus atunci:

— D-le dar cu ce am să vă plătesc eu toate acestea?

D-voastră serios sau răsând, nu-mi aduc aminte, mi-ați răspuns cu gest semnificativ:

— Cea mai frumoasă fată, nu poate să dea decât ce are!

În momentul acela simțeam că-mi spuneți adevărul. Îmi dădeam seama de situația mea, în casa d-voastră, alături de d-voastră, că s'a lămurit pe deplin.

De atunci viața pentru mine a devenit un chin. Ideea că sunt datoră cuiva, mai ales că am o astfel de datorie, către d-voastră și că trebuie să vă plătesc, mă tortură cumplit.

Cea mai frumoasă fată nu poate să dea decât ce are !.....

Ah! D-le, e îngrozitor, o fecioară nevinovată

ca mine să știe lucrul acesta, în toată goliciunea lui și în toată cruzimea lui!

Datornica d-tale?... Dar pot să nu fiu? Sacrificiile, îngrijirile, atențiunile, pe care le-am avut, pot să le uit? Nu sunt așa de ingrată. Ar fi să nu am inimă...

Vine o zi însă, când datornicul cel mai rău, trebuie să se gândească la plată. Și eu ce am să mă fac? D-ta știai dinainte că nu-ți voi plăti nimic. Erai dator în orice caz, să știi, că nu voiu consimți, să-ți dau, nici o părțică din ce am.

Iată pentru ce fapta d-tale e așa de urâtă. Iată pentru ce toată acțiunea d-tale perfidă, seamănă cu a unui mizerabil uzurar... Ai știut cât are să mă coste și totuși ai continuat să-mi prepari nota de plată.

Ei bine, d-le, îți declar că eu o găsesc prea scumpă și o refuz... Nu mă puteți sili s'o plătesc, fiindcă am luat măsuri, ca să nu mai puteți da ochii cu mine, în nici un fel...

Oh! Acum înțeleg tot misterul, toată noblețea ca și aerile d-tale de binefăcător providențial. Mă îngrășai ca pe un purceluș, pe care aveai să-l sacrifici într'o zi, pe altarul plăcerilor și al voluptăților d-tale...

Credeți că nu v'am observat în destul? Ah! Ce ochii nesățioși aveți câteodată încât trebuie să-i pui pe ai mei în pământ și să roșesc toată. Ce sfortare admirabilă faceți, ca să do-

minați lupta interioară, pe care în atâtea ocazii v'am surprins-o. Prezența mea mai departe în casa d-voastră ar fi fost să vă încurajez, sau să vă demoralizez... Să fac din d-voastră o eternă victimă sau în orice caz să deviu eu una singură... Destul d-le! A fost foarte frumos din partea d-voastră și atât! Ar fi să ceară cineva prea mult. Vreau să pun capăt unui conflict, între rațiunea d-voastră cam flotantă și inima d-voastră prea bună...

Nu-mi trebuie azi nici explicații, nici scuze. La ce bun? Știu tot, sau atât cât îmi e de ajuns.

Noi Lyonezele, trebuie să cunoașteți amănuntul acesta, suntem niște ființe foarte decise. Preferăm în locul vorbelor inutile, despărțirea fără slăbiciune și ruptura definitivă..

Voiu termina cu un cuvânt care în nici un caz, nu e așa de galant ca al d-voastră.

Cea mai frumoasă fată domnule nu vă dă ce are, ci vă întoarce spatele.

Simone.

P. S. E nevoie să mai reamintesc că, Little Lady e compatrioata mea, că nu mă pot separa de ea? Generozitatea d-tale naturală va înțelege, fără să mai fac apel la ea.

UNIVERSITATEA
BUCUREȘTI